

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Moniammatillinen yhteistyö lastensuojelussa sosiaalityön ja lastenneuvolan yhdyspinnalla

Reeta Hintsala

Yhteiskuntatieteet, sosiaalityö

Pro gradu -tutkielma

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Lapin yliopisto

2026

Lapin yliopisto

Tiedekunta: Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Työn nimi: Moniammatillinen yhteistyö lastensuojelussa sosiaalityön ja lastenneuvolan yhdyspinnalla

Tekijä: Reeta Hintsala

Koulutusohjelma / oppiaine: Yhteiskuntatiede, sosiaalityö

Ohjaaja: yliopistonlehtori Enni Mikkonen

Työn laji: Pro gradu -tutkielma

Sivumäärä, liitteiden lukumäärä: 52 sivua, 3 liitettä

Vuosi: 2026

Tiivistelmä:

Moniammatillinen yhteistyö on keskeinen osa lapsiperheiden palveluja, joissa lapsen hyvinvoinnin tukeminen edellyttää eri ammattiryhmien osaamisen yhdistämistä. Tarkastelin tässä pro gradu -tutkielmassa lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden ja lastenneuvolan terveydenhoitajien välistä moniammatillista yhteistyötä lastensuojelun sosiaalityön ja lastenneuvolatyön yhdyspinnalla. Tutkimuksen tavoitteena oli jäsentää, millaisena työntekijät kokevat yhteistyön käytännössä sekä millaisia kehittämistarpeita yhteistyöhön liittyy. Tutkimuskysymykset kohdistuivat yhteistyön rakentumiseen, siihen liitettyihin merkityksiin sekä yhteistyön kehittämismahdollisuuksiin:

1. Miten lastensuojelun sosiaalityöntekijät ja lastenneuvolan terveydenhoitajat kuvaavat moniammatillista yhteistyötään?
2. Millaisia moniammatillisen yhteistyön kehittämistarpeita yhteistyön tarkastelu tuo esiin lastensuojelun sosiaalityön ja lastenneuvolatyön yhdyspinnassa?

Toteutin tutkimuksen laadullisena tutkimuksena. Keräsin aineiston puolistrukturoituina teema-haastatteluina haastatteleamalla valitun hyvinvointialueen lastensuojelun sosiaalityöntekijöitä ja lastenneuvolan terveydenhoitajia. Toteutin haastattelut pääosin ryhmähaastatteluina. Analysoin aineiston aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla. Tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä hyödynsin moniammatillisen yhteistyön käsitettä sekä toiminnan teoriaa.

Tulosten perusteella lastensuojelun sosiaalityön ja lastenneuvolatyön moniammatillinen yhteistyö rakentuu ennen kaikkea työn toiminnallisilla yhdyspinnoilla eli arjen vuorovaikutuksessa, yhteydenpidossa ja yhteisen tilannekuvan muodostamisessa. Toimiva yhteistyö edellyttää luottamusta, matalaa yhteydenoton kynnystä, selkeitä vastuita sekä toisen ammattiryhmän työn tuntemista. Yhteistyötä haastavat tiedonkulun ongelmat, resurssien niukkuus, kiire, henkilöstön vaihtuvuus sekä epäselvyydet rooleissa ja vastuissa. Neuvola näyttäytyy tärkeänä varhaisen tuen toimijana ja lastensuojelu puolestaan lapsen tilanteeseen puuttavana ja pitkäjänteistä muutosta tukevana palveluna.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että lastensuojelun ja neuvolan välinen moniammatillinen yhteistyö on lapsen edun toteutumisen kannalta merkittävää, mutta sen toimivuus edellyttää rakenteellista tukea ja yhteisiä toimintakäytäntöjä. Yhteistyötä voidaan vahvistaa lisäämällä yhteisiä tapaamisia, selkeyttämällä tiedonvaihdon käytäntöjä sekä vahvistamalla keskinäistä ymmärrystä eri toimijoiden tehtävistä. Jatkossa olisi tarpeen tutkia myös perheiden ja lasten kokemuksia moniammatillisesta yhteistyöstä.

Avainsanat: moniammatillinen yhteistyö, lastensuojelu, lastenneuvola, sosiaalityö

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Tutkimuskonteksti lastensuojelun ja lastenneuvolan yhdyspinnalla	4
3	Tutkimuksen teoreettinen tausta	7
3.1	Moniammatillinen yhteistyö	8
3.2	Toiminnan teoria	11
4	Tutkimuksen toteuttaminen	14
4.1	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset	15
4.2	Aineiston kerääminen	16
4.3	Aineiston analyysi	19
4.4	Tutkimusetiikka ja tutkimuksen luotettavuus	26
5	Tulokset	29
5.1	Yhteistyön käytännön toteutuminen	30
5.2	Yhteistyön toimivuus ja siihen liittyvät haasteet	35
5.3	Yhteistyön vaikutukset ja kehittämistarpeet	39
6	Johtopäätökset ja pohdinta	44
6.1	Johtopäätökset suhteessa aikaisempaan tutkimukseen	44
6.2	Yhteistyön toimivuus, haasteet ja niiden tulkinta	46
6.3	Vaikutukset ja kehittämistarpeet	48
6.4	Tutkimuksen merkitys ja johtopäätösten yhteenveto	49
	Lähteet	53
	Liitteet	57

1 Johdanto

Lapsen kasvun, kehityksen ja turvallisen lapsuuden turvaaminen kuuluu ensisijaisesti lapsen huoltajille. Vastuu on kirjattu Suomen perustuslakiin (PL 731/1999), lastensuojelulakiin (LsL 417/2007) sekä kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, kuten YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen (Unicef 2025). Julkisen vallan tehtävänä on tukea huoltajia tässä tehtävässä ensisijaisesti peruspalveluissa ja tarvittaessa erityispalveluissa. Varhaisella tuella ja oikea-aikaisella puuttumisella voidaan ehkäistä lapsen tilanteen vaikeutumista ja turvata lapsen hyvinvointi (Saastamoinen 2016, 29–35).

Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkastelen lastensuojelun sosiaalityön ja lastenneuvolan välistä moniammatillista yhteistyötä. Sosiaalityöntekijät ja terveydenhoitajat ovat keskeisessä roolissa lapsiperheiden tukemisessa, lapsen kasvun ja kehityksen seurannassa sekä tilanteissa, joissa lapsen kasvuolosuhteet heikentyvät tai vaarantuvat (Heinonen 2016, 243–244). Lapsen hyvinvoinnin tukeminen edellyttää sosiaali- ja terveystieteissä eri ammattilaisten välistä yhteistyötä. Erityisen tärkeäksi tämä muodostuu tilanteissa, joissa lapsen tai perheen tuen tarve on monimuotoinen eikä sitä voida ymmärtää tai työstää yhden toimijan näkökulmasta. Tällöin tarvitaan tiedon jakamista, yhteistä arviointia ja vastuunjaon selkeyttämistä eri toimijoiden välillä.

Lastenneuvola on Suomessa keskeinen peruspalvelu, jossa seurataan lapsen kasvua, kehitystä ja perheen hyvinvointia syntymästä kouluikänsä saakka. Neuvolatyössä korostuvat varhainen tuki, perhelähtöisyys ja huolen tunnistaminen, minkä vuoksi neuvola toimii usein perheiden ensimmäisenä ja matalan kynnyksen palveluna (THL 2025; Halme ym. 2010). Lastensuojelu puolestaan näyttäytyy viimesijaisena, viranomaisvastuuseen perustuvana palveluna, jonka tehtävänä on turvata lapsen etu silloin, kun peruspalveluiden tuki ei ole riittävää (Bardy & Heino 2013, 19–22; Bardy 2013, 43). Näiden toimintakenttien välinen yhteistyö muodostaa tärkeän osan lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tuen palveluista. Tarkastelen näiden toimintakenttien risteämistä yhdyspinta-käsitteen kautta, jolla viitataan tilanteisiin ja käytäntöihin, joissa ennaltaehkäisevä työ, varhainen tuki, viranomaisvastuu ja pitkäjänteinen muutostyö kohtaavat ja jäsentyvät suhteessa toisiinsa.

Vaikka moniammatillisen yhteistyön merkitys tunnistetaan laajasti, sen toteutuminen ei aina ole sujuvaa. Aiempien tutkimusten mukaan yhteistyötä ovat vaikeuttaneet esimerkiksi epäselvät roolit ja vastuunjaot, tiedonkulun katkokset, tietosuojaan liittyvät tulkin-
nat, ajan puute sekä erilaiset toimintakulttuurit (Alin ym. 2024, 38; Halme ym. 2010). Li-
säksi yhteistyö voi näyttäytyä organisaatioiden tasolla rakenteellisena velvoitteena,
mutta työntekijöiden arjessa käytännön keskusteluina ja pulmina vastuista, tiedosta ja
toimintatavoista (Kallinen ym. 2025, 214–220). Tämän vuoksi on tärkeää tarkastella yh-
teistyötä myös työntekijöiden kokemusten ja käytännön työn näkökulmasta.

Tässä tutkimuksessa moniammatillisella yhteistyöllä tarkoitetaan lastensuojelun sosi-
aalityöntekijöiden ja lastenneuvolan terveydenhoitajien välistä yhteistyötä, joka rakentuu
vuorovaikutuksessa lapsen ja perheen tilanteen arvioinnista, varhaisen tuen tarpeista,
tiedonvaihdesta, vastuunjaosta ja yhteisistä toimintatavoista. Moniammatillisuus ym-
märretään ennen kaikkea arjen työssä rakentuvana käytäntönä, ei pelkästään hallinnol-
lisena rakenteena. Tutkimuksen kohteena oleva toiminnallinen yhdyspinta kuvaa aluetta,
jossa eri ammattiryhmien tiedot, vastuut ja toimintalogiikat limittyvät toisiinsa (Ritala-
Koskinen ym. 2025, 9–13).

Tutkimuksen tavoitteena on kuvata ja analysoida lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden ja
lastenneuvolan terveydenhoitajien välistä moniammatillista yhteistyötä, sen rakentu-
mista, haasteita ja kehittämistarpeita. Tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten lastensuojelun sosiaalityöntekijät ja lastenneuvolan terveydenhoitajat kuvaavat
moniammatillista yhteistyötään?
2. Millaisia moniammatillisen yhteistyön kehittämistarpeita yhteistyön tarkastelu tuo
esiin lastensuojelun sosiaalityön ja lastenneuvolatyön yhdyspinnassa?

Hain tutkimusta varten tutkimusluvan valitulta hyvinvointialueelta. Saatuani luvan, kerä-
sin tutkimusaineiston haastattelemalla kuutta hyvinvointialueen lastensuojelun sosiaa-
lityöntekijää ja kahta lastenneuvolan terveydenhoitajaa. Toteutin haastattelut monimuo-
toisesti yksilö-, pari- ja pienryhmähaastatteluina. Analyysissä käytin aineistolähtöistä si-
sällönanalyysiä teemoittelun avulla. Valitsin tämän analyysimenetelmän, koska sen

avulla voidaan muodostaa aineistosta tulkinallinen kokonaisuus, joka vastaa tutkimuskysymyksiin ja syventää ymmärrystä moniammatillisesta yhteistyöstä lastensuojelun ja lastenneuvolan yhdyspinnassa.

Tutkimuksen merkitys on sekä tieteellinen että käytännöllinen. Se tuottaa tietoa siitä, miten moniammatillinen yhteistyö rakentuu käytännössä, millaisia jännitteitä ja mahdollisuuksia siihen liittyy sekä miten yhteistyötä voidaan kehittää lapsen edun näkökulmasta. Käytännön työssä tutkimus voi tukea palveluiden oikea-aikaisuutta, vaikuttavuutta ja yhteensovittamista. Ajankohtaisuutta lisää sosiaali- ja terveyspalveluiden uudelleenjärjestäytyminen hyvinvointialueilla, mikä on muuttanut moniammatillisten verkostojen rakenteita ja korostanut toimivan yhteistyön merkitystä.

Tutkielma etenee siten, että avaan toisessa luvussa tutkimuskontekstia eli lastensuojelun sosiaalityötä ja lastenneuvolatyötä. Tarkastelen luvussa lastensuojelutyön erityispiirteitä viranomaistyössä ja työhön liittyviä ammatillisia edellytyksiä (Bardy & Heino 2013, 19–22; Kiili ym. 2024, 7–9). Lisäksi avaan luvussa lyhyesti lastenneuvolatyön aluetta.

Esittelen kolmannessa luvussa tutkimuksen teoreettisen taustan, johon liittyvät moniammatillisen yhteistyön käsite ja toiminnan teoria. Moniammatillisuuden käsite määrittelee yhteistyötä asiakaslähtöiseksi tiedon kokoamiseksi, jossa hyödynnetään sovit-
tuja toimintamalleja ja ylitetään ammatillisia rajoja (Isoherranen 2012, 22, 30). Toiminnan teoria puolestaan auttaa ymmärtämään, miten moniammatillisessa yhteistyössä toiminta suuntautuu kohti yhteisiä merkityksiä ja tavoitteita (Virkkunen ym. 1997, 82–85).

Neljännessä luvussa kerron tarkemmin tutkimuksen toteuttamisesta, aineiston keräämisestä ja analyysistä. Viidennessä luvussa esitän tutkimuksen tulokset. Tulokset osoittavat, että lastensuojelun sosiaalityön ja lastenneuvolatyön moniammatillinen yhteistyö rakentuu pitkälti käytännönläheisistä lähtökohdista ja on osin riippuvaista työntekijöiden omasta aktiivisuudesta. Tutkimuksen mukaan työskentelyyn kaivataan enemmän vastavuoroisuutta ja säännöllisyyttä. Kuudennessa luvussa tarkastelen tutkimuksen johtopäätöksiä ja pohdin tuloksia suhteessa aikaisempaan tutkimukseen ja käytännön kehittämistarpeisiin.

2 Tutkimuskonteksti lastensuojelun ja lastenneuvolan yhdyspinnalla

Tutkimuksen kontekstina on lastensuojelun avo- ja sijaishuollon sosiaalityö moniammatillisessa yhteistyössä lastenneuvolan kanssa. Tässä luvussa tarkastellaan, millaisessa ympäristössä ja millä edellytyksillä lastensuojelun sosiaalityöntekijät toimivat sekä miten heidän työnsä toiminnallinen yhdyspinta peruspalveluihin, tässä tapauksessa lastenneuvolaan, rakentuu. Luvussa kuvataan tutkimukseen liittyviä keskeisiä käsitteitä, kuten lastensuojelun avo- ja sijaishuolto sekä lastenneuvolatyö. Lisäksi tarkastellaan lastensuojelutyön erityispiirteitä auttamistyönä ja viranomaisvaltaa käyttävänä sääntelynä sekä työskentelyyn liittyviä ammatillisia edellytyksiä (Bardy & Heino 2013, 19–22; Kiili ym. 2024, 7–9).

Moniammatillista yhteistyötä tarkastellaan tässä tutkimuksessa osana sosiaalityön käytäntöjä, erityisesti lapsen tilanteen kokonaisarvioinnin, tiedon ja asiantuntijuuden jakamisen sekä vastuunjaon näkökulmista (Isoherranen 2012, 22; Saastamoinen 2016, 59–60). Lisäksi tutkimuskirjallisuus on tuonut esiin, että lastensuojelun toimintaympäristöön liittyvät rakenteelliset tekijät, kuten resurssit, organisaatiot ja yhteistyöhön liittyvät jännitteet, vaikuttavat työntekijöiden mahdollisuuksiin arvioida lapsen tilannetta ja tukea perhettä (Munro 2011, 8–16; Lamponen & Aarnio 2024, 130).

Tässä tutkimuksessa tarkastelen erityisesti lastensuojelun ja lastenneuvolan välistä yhdyspintaa. Kiinnostukseni kohdistuu siihen, miten ennaltaehkäisevä ja varhaiseen tukeen painottuva neuvolatyö sekä viimesijaisempi, mutta pitkäjänteiseen muutokseen pyrkivä lastensuojelutyö kohtaavat käytännössä. Näiden kahden toimintakentän välinen suhde rakentuu vuorovaikutuksessa vastuista, tiedosta ja lapsen edun tulkinnasta. Näin tarkasteltuna yhdyspinta ei ole selkeä rajaviiva, vaan pikemminkin suunniteltavissa ja sovitettavissa oleva, tilanteisesti rakentuva toiminnan alue.

Sosiaalihuoltolain (SHL 1301/2014) 13 §:n mukaan jokaisella lapsella ja perheellä on oikeus saada viipymättä lapsen tarpeita vastaavat välttämättömät sosiaalipalvelut. Lastensuojelulain (LsL 417/2007) 1 § määrittelee lastensuojelun tarkoituksen turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvu-ympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lain 2 §:n mukaan lastensuojelun tehtävänä on tukea lapsen

huoltajia tai hoidosta vastaavia heidän huolenpidossaan ja kasvatuksessaan tarvittavin keinoin.

Lapsiperheille tarjotaan ensisijaisesti sosiaalihuoltolain mukaista varhaista tukea, jota kutsutaan ehkäiseväksi lastensuojeluksi. Tätä tukea annetaan esimerkiksi äitiys- ja lastenneuvolassa, varhaiskasvatuksessa, koulussa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluissa (LsL 3a §). Tässä mielessä neuvola näyttäytyy keskeisenä varhaisen tuen toimijana, jossa mahdolliset riskitekijät voidaan tunnistaa ennen tilanteiden kriisiytymistä. Mikäli nämä tukitoimet todetaan riittämättömiksi, lapselle avataan asiakkuus lastensuojeluun (LsL 27 §). Tällöin lastensuojelun tehtävänä on seurata ja edistää lapsen kehitystä ja hyvinvointia, tukea huoltajia sekä puuttua ajoissa mahdollisiin ongelmiin (LsL 4 §).

Lastensuojelun taustalla vaikuttaa lapsen edun periaate, joka ohjaa kaikkea päätöksentekoa ja työskentelyä. Käsitteenä lapsen etu on kuitenkin tulkinnanvarainen, mikä voi aiheuttaa epävarmuutta sekä asiakkaiden että viranomaisten näkökulmasta (Heinonen 2016, 243–244). Tämä korostaa moniammatillisen yhteistyön merkitystä lapsen tilanteen arvioinnissa. Lastensuojelussa käsiteltävät ilmiöt ovat usein monimutkaisia ja kietoutuvat esimerkiksi vanhempien elämäntilanteisiin ja sosioekonomisiin olosuhteisiin sekä lapsen kehitykseen. Riskitekijät voivat alkaa jo raskauden aikana, jolloin neuvolan rooli varhaisessa tunnistamisessa on keskeinen (Ristikari ym. 2018). Tämä tekee neuvolan ja lastensuojelun välisestä yhteydestä käytännössä merkittävän. Lastensuojelun ja lastenneuvolan kontekstissa yhteistyö liittyy lapsen tilanteen kokonaisvaltaiseen ymmärtämiseen, jossa yhdistyvät sosiaalinen, terveydellinen ja perheeseen liittyvä tieto. Tällainen monimuotoinen kokonaiskuva ei synny yhden toimijan näkökulmasta, vaan edellyttää tiedon jakamista, yhteistä tulkintaa ja eri ammattilaisten välistä vuorovaikutusta.

Lastensuojelun ensisijaiset tukitoimet ovat avohuollon palveluita (LsL 34 §), ja sijoitus on viimesijainen keino (LsL 38 ja 40 §). Samalla lastensuojelussa korostuu yhä enemmän varhaisen tuen ja ennaltaehkäisyn merkitys, mikä lähentää sen toimintaa peruspalveluihin. Tutkimuskirjallisuudessa lastensuojelu jäsennetään vaativaksi instituutioksi, jossa

yhdistyvät suojelutehtävä, julkisen vallan käyttö ja viimesijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista (Bardy & Heino 2013, 19–22; Bardy 2013, 43). Tämä kaksoisluonne tekee työstä eettisesti ja ammatillisesti vaativaa ja tuo esiin jännitteen varhaisen tuen ja suojelun välillä.

Lastensuojelun avohuollon tukitoimiin voi kuulua esimerkiksi perhetyötä, tehostettua perhetyötä, tukihenkilö- tai tukiperhetoimintaa, perhekuntoutusta sekä lapsen tai vanhempien tarvitsemia hoito- ja terapiapalveluja. Näiden tavoitteena on vahvistaa lapsen kasvuolosuhteita ja tukea vanhemmuutta. Mikäli lapsen terveys tai kehitys vaarantuu vakavasti eikä avohuollon tukitoimilla voida turvata lapsen etua, voidaan lapsi sijoittaa kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena, kiireellisesti tai huostaanoton perusteella (LsL 38 ja 40 §). Sijaishuolto tarkoittaa lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella esimerkiksi perhehoidossa, ammatillisessa perhekodissa tai lastensuojelulaitoksessa (THL 2023). Vaikka sijaishuolto on viimesijainen toimenpide, sen tavoitteena on turvata lapsen kehitys ja ylläpitää mahdollisuuksien mukaan yhteyttä lapsen läheisiin.

Lastensuojelussa tehdään paljon yhteistyötä eri verkostojen kanssa niin kasvatuksessa, opetuksessa kuin terveydenhuollossa, mutta siihen liittyy myös jännitteitä. Yhteistyötahojen odotukset voivat laajentaa lastensuojelun tehtävää ja kuormittaa järjestelmää (Kallinen ym. 2025, 214–220). Tämä näkyy erityisesti yhdyspinnoilla, joissa vastuun jakautuminen eri toimijoiden välillä ei ole yksiselitteistä.

Suomessa lastenneuvolajärjestelmä on keskeinen ja kansainvälisesti poikkeuksellinen peruspalvelu, jonka tehtävänä on seurata lapsen kasvua, kehitystä ja kasvuolosuhteita syntymästä kouluikään. Neuvolajärjestelmän juuret ulottuvat 1900-luvun alkupuolelle, mistä se on kehittynyt edelleen tähän päivään. Nykyisin neuvolatyö on vakiintunut osaksi suomalaista palvelujärjestelmää ja kattaa käytännössä koko lapsiväestön. Neuvolatyö perustuu säännöllisiin terveystarkastuksiin sekä perheiden ohjaukseen ja tukemiseen, ja siinä korostuvat ennaltaehkäisy, varhainen puuttuminen sekä perhelähtöisyys (THL 2025; Halme ym. 2010). Neuvolassa tunnistetaan varhaisia tuen tarpeita ja ohjataan perheitä tarpeen mukaan muiden palveluiden piiriin. Tämän vuoksi neuvola toimii keskeisenä toimijana palvelujärjestelmässä ja tärkeänä tiedontuottajana lastensuojelulle. Tarvittaessa neuvolalla on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus (LsL 25 §).

Neuvolatyö sijoittuu näin varhaisen tuen ja ennaltaehkäisyn kentälle, mutta se kytkeytyy samalla myös lastensuojelun suojelutehtävään. Tämä tekee neuvolasta toimijan, jonka työssä kohtaavat sekä perheiden tukemisen että lapsen suojelun näkökulmat. Varhaisen tuen tavoitteena on tunnistaa ja lieventää ongelmia ennen niiden kasautumista, kun taas suojelun näkökulma korostuu tilanteissa, joissa lapsen hyvinvointi on jo vaarantunut. Näiden näkökulmien välinen jännite muodostaa oleellisen taustan neuvolan ja lastensuojelun väliselle yhteistyölle.

Perheiden tarpeiden moninaistuminen on lisännyt palveluiden yhteensovittamisen tarvetta. Lapsiperheet voivat olla useiden palveluiden asiakkaina samanaikaisesti, jolloin yhteistyön ja tiedonkulun merkitys korostuu. Neuvola toimii usein ensimmäisenä palveluna, jossa perheen tilanteeseen liittyviä huolia tunnistetaan ja näin se kytkeytyy osaksi laajempaa palveluverkostoa. Yhteistyö ei kuitenkaan ole itsestään sujuvaa. Tutkimusten mukaan yhteistyö sosiaalityön kanssa on usein tapauskohtaista ja epäsäännöllistä, ja sitä vaikeuttavat esimerkiksi ajankäyttö, tiedonkulku sekä erilaiset toimintakulttuurit (Hakulinen-Viitanen ym. 2005; Halme ym. 2010). Eri ammattiryhmien erilaiset tiedonmuodot ja näkökulmat voivat tuottaa sekä täydentävää ymmärrystä että ristiriitoja, mikä tekee yhteistyöstä samanaikaisesti välttämätöntä ja haastavaa.

Tässä tutkimuksessa neuvola näyttäytyy varhaisen tuen kontekstina, joka kytkeytyy lastensuojeluun sekä yhteistyön että rajankäynnin kautta. Se ei ole vain huolta lastensuojelulle ilmoittava taho, vaan aktiivinen toimija lapsen tilanteen arvioinnissa ja tuen rakentamisessa. Samalla neuvolan ja lastensuojelun välinen yhteistyö nostaa esiin kysymyksiä vastuista, tiedosta ja lapsen edun tulkinnasta. Näin neuvola ja lastensuojelu muodostavat yhdessä keskeisen, mutta osin jännitteiden kokonaisuuden, jossa varhaisen tuen, ennaltaehkäisyn ja suojelun näkökulmat kohtaavat ja määrittävät työn rajoja sekä käytännön ratkaisuja lapsiperheiden palvelujärjestelmässä.

3 Tutkimuksen teoreettinen tausta

Tutkimuksessa tarkastellaan lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden ja lastenneuvolan terveydenhoitajien moniammatillista yhteistyötä hyödyntämällä moniammatillisen yhteistyön käsitettä sekä toiminnan teoriaa. Moniammatillisen yhteistyön käsitteen avulla

jäsennetään yhteistyön sisältöä, merkityksiä ja siihen liittyviä käytäntöjä, kun taas toiminnan teoria tarjoaa välineen tarkastella, miten tämä yhteistyö rakentuu käytännön työssä osana laajempia toiminnallisia kokonaisuuksia.

Moniammatillinen yhteistyö ymmärretään tässä tutkimuksessa arjen työssä rakentuvana ilmiönä, jossa organisatoriset rakenteet, ammatillinen asiantuntijuus ja vuorovaikutus kietoutuvat toisiinsa. Tätä kokonaisuutta tarkastellaan toiminnan teorian näkökulmasta toimintajärjestelmänä, jossa eri toimijoiden välinen yhteistyö rakentuu yhteisen kohteen, välineiden, sääntöjen, työnjaon ja yhteisön välisessä vuorovaikutuksessa. Näin toiminnan teoria toimii analyysikehyksenä, jonka avulla voidaan ymmärtää moniammatillista yhteistyötä ei vain vuorovaikutuksena, vaan laajempana, historiallisesti ja rakenteellisesti muotoutuneena toimintana. Teoreettisen viitekehyksen tavoitteena on taustoittaa tutkimuksen keskeisiä käsitteitä sekä tarjota näkökulmia myöhempään tulosten tarkasteluun.

3.1 Moniammatillinen yhteistyö

Moniammatillinen yhteistyö on keskeinen käsite tässä tutkimuksessa, jossa tarkastellaan lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden ja lastenneuvolan terveydenhoitajien välistä yhteistyötä. Lasten ja perheiden palvelujärjestelmässä moniammatillisuutta tarvitaan erityisesti tilanteissa, joissa lapsen ja perheen tuen tarve on monimuotoinen ja edellyttää eri ammattiryhmien asiantuntemuksen yhdistämistä.

Moniammatillisuutta voidaan tarkastella useista näkökulmista. Tässä tutkimuksessa sitä lähestytään erityisesti tiedon, toiminnan ja vuorovaikutuksen näkökulmista. Yhteistyö rakentuu yhtäältä eri ammattiryhmien tiedon kokoamisena ja yhdistämisenä, toisaalta käytännön toimintana, jossa vastuut ja tehtävät jäsentyvät, sekä vuorovaikutuksena, jossa yhteistä ymmärrystä luodaan.

Käsitteellisesti moniammatillinen yhteistyö kytkeytyy laajempaan keskusteluun esimerkiksi interprofessionaalisuudesta ja monialaisesta yhteistyöstä. Kansainvälisessä kirjallisuudessa käytetty käsite *interprofessional collaboration* korostaa ammattiryhmien välistä yhteistoimintaa, yhteistä päätöksentekoa ja jaettua vastuuta (D'Amour ym. 2005,

118–119). Moniammatillinen yhteistyö kytkeytyy läheisesti myös verkostotyön käsitteeseen, jossa tarkastelun kohteena on eri toimijoiden välinen yhteistyö laajemmassa palvelujärjestelmässä. Verkostotyö korostaa toimijoiden keskinäistä riippuvuutta, vuorovaikutusta ja vallan jakautumista, kun taas moniammatillisuus painottaa erityisesti eri ammattiryhmien asiantuntijuuden yhdistämistä asiakastyössä (Niiranen 2018, 129–134).

Tässä tutkimuksessa moniammatillinen yhteistyö ymmärretään vuorovaikutuksessa rakentuvana prosessina, jossa eri asiantuntijoiden tieto ja näkökulmat yhdistyvät yhteiseksi ymmärrykseksi asiakkaan tilanteesta. Lisäksi käytän tietoisesti käsitettä yhdyspinta kuvaamaan lastensuojelun ja neuvolan välistä yhteistyön aluetta. Yhdyspinta viittaa tilaan, jossa ammatilliset tiedot, vastuut ja käytännöt limittyvät ja liikkuvat molempiin suuntiin, eivätkä asetu selkeästi erillisiksi. Näin se kuvaa yhteistyön luonnetta paremmin kuin rajapinta, joka voi viitata jyrkempään erotteluun (Ritala-Koskinen ym. 2025, 9–13).

Isoherranen (2012) määrittelee moniammatillisen yhteistyön asiakaslähtöiseksi tiedon kokoamiseksi, jossa hyödynnetään sovittuja toimintamalleja ja mahdollistetaan ammatilliset rajanylitykset. Tieto rakentuu vuorovaikutuksessa, jossa eri asiantuntijoiden näkemykset neuvotellaan yhteiseksi kokonaiskäsitykseksi asiakkaan tilanteesta. Tämä korostuu erityisesti monimutkaisissa tilanteissa, joissa ammattilaiset ovat toisistaan riippuvaisia sekä tiedon tuottamisen että ratkaisujen löytämisen näkökulmasta. (Isoherranen 2012, 22, 30.)

Lastensuojelun kontekstissa moniammatillinen yhteistyö liittyy usein tilanteisiin, joissa lapsen hyvinvointiin vaikuttavat samanaikaisesti useat tekijät, kuten vanhempien mielen-terveys- tai päihdeongelmat, taloudelliset haasteet, vuorovaikutusongelmat sekä lapsen oma kehitys tai käyttäytyminen. Yksittäisen toimijan tieto on tällöin väistämättä rajallista. Neuvola tuo yhteistyöhön tietoa lapsen varhaisesta kehityksestä ja perheen arjesta, kun taas lastensuojelu tarkastelee tilannetta suojelun, tuen ja palvelujärjestelmän näkökulmasta.

Moniammatillinen yhteistyöhön liittyy kuitenkin myös useita haasteita, eikä se ole ongelmatonta. Siihen liittyy jännitteitä, jotka kytkeytyvät esimerkiksi erilaisiin arvoihin, valta- ja statuskysymyksiin sekä resurssien niukkuuteen (Isoherranen 2012, 31; 78–81). Myös ver-

kostotyötä koskevassa kirjallisuudessa korostetaan, että eri toimijoiden intressit, organisaatorakenteet ja vallan jakautuminen vaikuttavat yhteistyöhön (Niiranen 2018, 129–134). Näin ollen yhteistyö ei ole neutraalia, vaan siihen sisältyy jatkuvaa vuorovaikutusta ja neuvottelua vastuista, tiedosta ja toimivallasta.

Yhteistyötä voidaan tarkastella sekä organisaatiotasolla että kokemuksellisena ilmiönä. Organisaatiotasolla sitä ohjaavat rakenteet, lainsäädäntö ja johtaminen, kun taas kokemuksellisella tasolla keskeisiä ovat vuorovaikutus, luottamus ja ammatillinen identiteetti. Sosiaalihuoltolaki (1301/2014, 41 §) velvoittaa viranomaisia yhteistyöhön asiakkaan palvelutarpeen arvioimiseksi ja palveluiden yhteensovittamiseksi. Samalla yhteistyö edellyttää työntekijöiltä kykyä jakaa tietoa, arvostaa toisten asiantuntijuutta ja rakentaa yhteistä ymmärrystä (Helminen 2017, 19–23).

Moniammatillinen yhteistyö voidaan nähdä myös moraalisenä veloitteena toimia asiakkaan parhaaksi (Mönkkönen 2018, 137). Tämä korostuu erityisesti lastensuojelussa, jossa lapsen etu toimii keskeisenä ohjaavana periaatteena. Yhteistyön tavoitteena on tällöin muodostaa mahdollisimman kokonaisvaltainen ymmärrys lapsen tilanteesta ja rakentaa tarkoituksenmukainen tuki.

Tutkimusten mukaan moniammatillinen yhteistyö voi edistää asiakkaan turvallisuutta ja tuen jatkuvuutta, mutta sen toteutuminen on usein haasteellista. Yhteistyötä vaikeuttavat esimerkiksi tiedonkulun ongelmat, epäselvät roolit, tietosuojaan liittyvät tulkinnat sekä ajan puute (Halme ym. 2010, 30; Heino 2008, 36). Lisäksi eri ammattiryhmien erilaiset käsitteet ja tiedonmuodot voivat johtaa väärinymmärryksiin (Mönkkönen & Niiranen 2021, 51–53).

Moniammatillinen yhteistyö edellyttää dialogista työtettä, jossa eri näkökulmia ei pyritä yhdenmukaistamaan, vaan ymmärtämään ja yhdistämään (Mönkkönen 2018, 138–139). Tämä kytkeytyy myös interprofessionaalisen yhteistyön näkökulmaan, jossa vuorovaikutus, kommunikaatio ja yhteisen ymmärryksen rakentaminen nähdään yhteistyön keskeisinä edellytyksinä.

Lastensuojelun kontekstissa moniammatillinen yhteistyö jäsentyy asiakaslähtöisenä toimintatapana, jossa eri toimijat työskentelevät yhteisen tavoitteen, lapsen edun, saavuttamiseksi. Lainsäädäntö velvoittaa yhteistyöhön (LsL 14 §; SHL 1301/2014, 41 §; TervHL 1326/2010), mutta käytännössä sen toteutuminen vaihtelee. Tutkimuksissa on tunnistettu pirstaleisuutta, katkeilevaa tiedonkulkua ja alueellisia eroja (Paavola ym. 2010, 18–22; Hietamäki ym. 2017, 422; Civil ym. 2019, 10–12).

Moniammatillinen yhteistyö kytkeytyy myös laajempaan sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiokehitykseen. Rakenteellisen integraation rinnalla korostuu toiminnallinen integraatio, jossa palveluiden tulisi muodostaa asiakkaan näkökulmasta yhtenäinen kokonaisuus (Ritala-Koskinen ym. 2025, 9–13). Tässä tutkimuksessa tarkasteltava yhteistyö sijoittuu erityisesti tälle toiminnallisen integraation tasolle, mikä tarkoittaa käytännössä sitä, miten lastensuojelun ja neuvolan työntekijät sovittavat yhteen työtään arjen asiakastilanteissa, jakavat tietoa ja rakentavat yhteisiä toimintatapoja lapsen tilanteen tukemiseksi.

Kokonaisuudessaan moniammatillinen yhteistyö näyttäytyy tässä tutkimuksessa moniulotteisena ja dynaamisena ilmiönä, joka rakentuu organisaatorakenteiden, ammatillisen asiantuntijuuden ja vuorovaikutuksen risteyskohdassa. Se sijoittuu eri organisaatioiden, ammattiryhmien ja toimintakulttuurien yhdyspinnoille, minkä vuoksi sen tarkastelu edellyttää sekä konkreettisten työprosessien että niitä ohjaavien rakenteiden, sääntöjen ja toimintatapojen huomioimista. Lastensuojelun ja neuvolan yhdyspinnassa yhteistyö ei ole itsestäänselvyys, vaan edellyttää jatkuvaa vuorovaikutusta, yhteisen ymmärryksen rakentamista ja valmiutta ylittää ammatillisia rajoja. Tässä tutkimuksessa moniammatillista yhteistyötä tarkastellaan arjessa rakentuvana, vuorovaikutteisena ja yhdessä määriteltävänä prosessina, jossa keskeistä ei ole ainoastaan yhteistyön olemassaolo, vaan se, miten yhteistyö rakentuu käytännön työssä ja millaisia merkityksiä siihen liitetään.

3.2 Toiminnan teoria

Toiminnan teoria tarjoaa tutkimuksessa yhden näkökulman tarkastella moniammatillista yhteistyötä dynaamisena, tavoitteellisena ja kollektiivisena prosessina. Toiminnan teoria on kulttuurihistorialliseen psykologiaan pohjautuva monitieteinen lähestymistapa, jota

on hyödynnetty erityisesti kasvatustieteissä, työelämän tutkimuksessa ja sosiaali- ja yhteiskuntatieteissä (Engeström 1995, 11–14). Sen avulla voidaan jäsentää, miten lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden ja lastenneuvolan terveydenhoitajien välinen yhteistyö rakentuu arjen käytännöissä ja millaisia merkityksiä, rooleja ja toimintatapoja yhteistyöhön kytkeytyy. Näin toiminnan teoria tukee tutkimuksen tavoitetta ymmärtää eri ammattiryhmien välisen vuorovaikutuksen ehtoja ja seurauksia.

Toiminnan teorian keskeinen lähtökohta on, ettei toimintaa tarkastella yksittäisinä tekoina, vaan osana laajempaa sosiaalista ja historiallisesti muotoutunutta kokonaisuutta (Engeström 1995, 11–14). Toiminta suuntautuu aina johonkin kohteeseen, joka antaa sille merkityksen ja motiivin. Tässä tutkimuksessa yhteistyön yhteiseksi kohteeksi voidaan toiminnan teorian näkökulmasta tulkita lapsen hyvinvoinnin turvaaminen, vaikka eri toimijat voivat painottaa sitä eri tavoin.

Toiminnan teorian juuret ovat kulttuurihistoriallisessa psykologiassa, erityisesti Vygotskyn ajattelussa, jossa korostettiin ihmisen toiminnan kulttuurista välittyneisyyttä. Leontjev kehitti tätä ajattelua edelleen erottamalla yksilön teot ja kollektiivisen toiminnan toisistaan. Toiminnan kohde muodostaa tällöin motiivin, joka yhdistää yksittäiset teot osaksi yhteistä toimintaa. Näin toiminnan teoria tarjoaa sillan yksilöllisen toiminnan ja sosiaalisten rakenteiden tarkastelun välille, mikä tekee siitä sovellettavan myös sosiaali- ja yhteiskuntatieteiden tutkimukseen. (Virkkunen ym. 1997, 82–85.)

Engeström (1995, 73–75) on laajentanut toiminnan teoriaa esittämällä toimintajärjestelmän mallin, jossa toiminta ymmärretään kokonaisuutena. Toimintajärjestelmä koostuu toimijoista, välineistä, säännöistä, yhteisöstä ja työnjaosta, jotka ovat keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Näiden elementtien avulla voidaan jäsentää yhteistyöhön liittyviä rakenteellisia ja toiminnallisia ulottuvuuksia.

Tässä tutkimuksessa toiminnan teoria luo mahdollisen näkökulman hahmottaa moniammatillista yhteistyötä toimintajärjestelmänä, jossa lastensuojelun sosiaalityöntekijät ja neuvolan terveydenhoitajat toimivat osana yhteistä, mutta osin erilaisista lähtökohdista rakentuvaa kokonaisuutta. He käyttävät erilaisia välineitä, kuten kirjaamiskäytäntöjä ja arviointimenetelmiä, toimivat erilaisten sääntöjen puitteissa, kuten lainsäädännön ja tie-

tosuojan ohjaamina, ja sijoittuvat erilaiseen työnjakoon. Toiminnan teoria auttaa tekemään näkyväksi yhteistyön rakenteellisia ehtoja, jotka eivät aina ilmene suoraan vuorovaikutuksessa.

Toiminnan teorian näkökulmasta keskeistä on, että toimintajärjestelmään sisältyy jännitteitä ja ristiriitoja. Ne voivat liittyä esimerkiksi erilaisiin käsityksiin lapsen tilanteesta, tiedonkulun haasteisiin tai vastuunjaon epäselvyyksiin. Engeströmin mukaan juuri tällaiset ristiriidat voivat toimia muutoksen ja kehityksen liikkeellepanevinä voimina (Engeström 1995, 29; 2004, 44–46, 59). Tässä tutkimuksessa tämä avaa näkökulman siihen, että yhteistyön haasteet eivät ole pelkästään ongelmia, vaan voivat myös tuottaa mahdollisuuksia uudenlaisten toimintatapojen kehittämiseen.

Toiminnan teoria kytkeytyy läheisesti myös oppimisen ja kehittämisen näkökulmaan. Engeströmin kuvaama ekspansiivinen oppiminen tarkoittaa prosessia, jossa toimijat yhdessä kyseenalaistavat vallitsevia käytäntöjä, analysoivat niiden taustalla olevia ristiriitoja ja rakentavat uusia toimintamalleja. Prosessi etenee vaiheittain nykytilan kyseenalaistamisesta uuden mallin vakiinnuttamiseen (Ranta 2021, 58–61). Tämä näkökulma laajentaa kulttuurihistoriallisen psykologian yksilöpainotteisempaa tarkastelua kohti kollektiivista oppimista ja työyhteisöjen kehittämistä.

Moniammatillisessa yhteistyössä tällainen oppiminen voi tarkoittaa esimerkiksi uusien yhteistyökäytäntöjen kehittämistä, tiedonkulun parantamista tai vastuunjaon selkeyttämistä. Yhteinen reflektio ja vuorovaikutus ovat tässä keskeisiä, sillä uuden ymmärryksen rakentuminen edellyttää eri näkökulmien esiin tuomista ja niiden yhteensovittamista (Isoherranen 2008, 163; Kekoni ym. 2024, 118–119). Lisäksi hiljaisen tiedon jakaminen on tärkeä osa moniammatillista oppimista (Kekoni ym. 2024, 39). Toiminnan teoria auttaa myös hahmottamaan, etteivät moniammatillisen yhteistyön haasteet rajoitu yksilöiden väliseen vuorovaikutukseen. Ne kytkeytyvät laajempiin rakenteisiin, kuten organisaatioihin, lainsäädäntöön ja käytössä oleviin työvälineisiin. Näin ollen esimerkiksi tiedonkulun ongelmat tai vastuunjaon epäselvyydet voidaan nähdä osana toimintaympäristön rakenteellisia jännitteitä.

Toiminnan teoriaa on sovellettu erityisesti kehittävän työn tutkimuksessa, jossa tavoitteena on tunnistaa työn kehittämisen mahdollisuuksia ja rakentaa uusia toimintamalleja

yhdessä työntekijöiden kanssa (Engeström 2004, 154–158). Tämä näkökulma on relevantti myös tässä tutkimuksessa, jossa kiinnostuksen kohteena ei ole ainoastaan yhteistyön kuvaaminen, vaan myös siihen liittyvien kehittämismahdollisuuksien tunnistaminen. Toiminnan teoriaan liittyy kuitenkin myös rajoitteita. Se korostaa kollektiivisia rakenteita ja toimintajärjestelmiä, mikä voi jättää vähemmälle huomiolle yksilölliset kokemukset, tunteet ja vuorovaikutuksen hienovaraiset ulottuvuudet. Lisäksi teoria voi näyttäytyä abstraktina, jolloin sen soveltaminen empiiriseen aineistoon edellyttää tutkijalta tulkinnallista varovaisuutta. Vaikka ristiriidat nähdään kehityksen lähteinä, ne voivat käytännön työssä näyttäytyä myös kuormittavina ja vaikeasti ratkaistavina tilanteina. (Ranta 2021, 58–61.)

Toiminnan teoria tarjoaa tässä tutkimuksessa tulkinnallisen välineen tarkastella moniammatillista yhteistyötä systeemisenä ja kehityksellisenä ilmiönä. Yhdessä moniammatillisen yhteistyön käsitteen kanssa se mahdollistaa analyysin jälkeen sen pohtimisen, miten yhteistyö rakentuu, millaisia jännitteitä siihen liittyy ja miten sitä voidaan kehittää. Näin teoreettinen viitekehys tukee tutkimuksen tavoitetta ymmärtää lastensuojelun ja neuvolan yhdyspinnassa tapahtuvaa yhteistyötä arjen käytäntöinä, vuorovaikutuksena ja jatkuvasti muotoutuvana toimintana.

4 Tutkimuksen toteuttaminen

Tässä luvussa kuvataan tutkimuksen toteuttamisen keskeiset vaiheet tutkimustehtävän määrittelystä aineistonkeruuseen ja analyysiin. Ennen aineistonkeruun aloittamista tutkimukselle haettiin tutkimuslupa valitulta hyvinvointialueelta, minkä jälkeen tutkimus eteni haastattelujen toteuttamiseen ja aineiston analyysiin. Tutkimuksen tavoitteena on tarkastella lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden ja lastenneuvolan terveydenhoitajien välistä moniammatillista yhteistyötä työntekijöiden kokemusten ja tulkintojen kautta sekä tunnistaa yhteistyöhön liittyviä kehittämistarpeita.

Tutkimuskysymykset ohjaavat koko tutkimusprosessia aineistonkeruusta analyysiin ja tulosten tarkasteluun. Aineisto kerättiin puolistrukturoituina teemahaastatteluina, jotka mahdollistivat tutkittavan ilmiön tarkastelun työntekijöiden omista lähtökohdista käsin.

Haastattelut litteroitiin analyysia varten, ja aineiston analyysissa hyödynnettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysia ja teemoittelua. Tavoitteena oli muodostaa aineistosta käsitteellinen ja tulkinnallinen kokonaisuus, joka vastaa tutkimuskysymyksiin ja tuottaa syvälistä ymmärrystä moniammatillisen yhteistyön rakentumisesta lastensuojelun ja neuvolan yhdyspinnassa.

4.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tavoitteeni tässä tutkimuksessa on tarkastella lastensuojelun sosiaalityön ja lastenneuvolan välistä moniammatillista yhteistyötä työntekijöiden kokemusten ja tulkintojen kautta. Tutkimus kohdistuu siihen, miten ammattilaiset rakentavat yhteistyötä arjen käytännöissä, millaisia merkityksiä he siihen liittävät sekä millaisia haasteita ja kehittämistarpeita he nostavat esiin. Tarkastelun keskiössä ei siten ole ainoastaan yhteistyön muodollinen toteutuminen, vaan erityisesti se, miten työntekijät itse kuvaavat ja ymmärtävät yhteistyötä osana omaa työtään ja ammatillista toimintaansa.

Tutkimuksessa lähestytään moniammatillista yhteistyötä sekä kokemuksellisenä että rakenteellisenä ilmiönä, joka sijoittuu eri organisaatioiden, ammattiryhmien ja toimintakulttuurien yhdyspinnoille. Tarkastelun kohteena ovat työntekijöiden kuvaukset moniammatillisesta yhteistyöstä, mutta samalla huomioidaan, että nämä kokemukset rakentuvat osana laajempaa palvelujärjestelmää, sen käytäntöjä ja toimintaehtoja.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten lastensuojelun sosiaalityöntekijät ja lastenneuvolan terveydenhoitajat kuvaavat moniammatillista yhteistyötään?
2. Millaisia moniammatillisen yhteistyön kehittämistarpeita yhteistyön tarkastelu tuo esiin lastensuojelun sosiaalityön ja lastenneuvolatyön yhdyspinnassa?

Tutkimuskysymykset ohjaavat analyysia yhteistyön toteutumiseen, siihen liittyviin kokemuksiin, haasteisiin ja mahdollisuuksiin sekä yhteistyön kehittämiseen. Ensimmäinen tutkimuskysymys suuntautuu ilmiön kuvaamiseen ja ymmärtämiseen työntekijöiden kokemusten kautta, toinen puolestaan yhteistyön kehittämistarpeiden tunnistamiseen.

Näiden kysymysten avulla pyrin tuottamaan syvällistä, kontekstuaalista ymmärrystä moniammatillisen yhteistyön luonteesta, sekä niistä tekijöistä, jotka tukevat tai rajoittavat yhteistyön toimivuutta.

4.2 Aineiston kerääminen

Tutkimuksen aineisto kerättiin puolistrukturoituina teemahaastatteluina haastattele-malla kuutta lastensuojelun sosiaalityöntekijää ja kahta lastenneuvolan terveydenhoita-jaa. Teemahaastattelu eteni etukäteen valittujen teemojen ja niihin liittyvien tarkentavien kysymysten varassa, mutta mahdollisti samalla joustavan etenemisen ja haastateltavien omien näkökulmien esiin tuomisen. Lisäkysymysten avulla voitiin syventää käsiteltäviä aiheita ja tarkentaa vastauksia tilanteen mukaan. Menetelmässä korostuivat haastatel-tavien omat tulkinnat sekä merkitysten rakentuminen vuorovaikutuksessa tutkijan kanssa. Kysymykset asetettiin tutkimuksen tarkoituksen ja tutkimustehtävän mukaisesti, ja menetelmä perustui oletukseen siitä, että haastateltavat ymmärsivät käsiteltävän il-miön ja pystyivät kuvaamaan siihen liittyviä kokemuksiaan (Tuomi & Sarajärvi 2018, 88–90).

Teemahaastattelun valinta perustui tutkimuksen tavoitteeseen selvittää työntekijöiden kokemuksia ja tulkintoja mahdollisimman avoimesti, mutta samalla tutkimuskysymys-ten ohjaamana. Valittu menetelmä soveltuu erityisesti tilanteisiin, joissa tutkittavaa il-miötä halutaan tarkastella syvällisesti ja osallistujien omista lähtökohdista käsin (Hirs-järvi & Hurme 2009, 47–48). Haastattelurunko sisälsi viisi osa-aluetta: tausta ja rooli, yh-teistyön kuvaus, yhteistyön toimivuus ja haasteet, yhteistyön vaikutukset ja kehittämis-tarpeet sekä loppukysymykset (Liite 1). Näiden teemojen avulla varmistettiin, että kai-kissa haastatteluissa käsiteltiin tutkimuksen kannalta olennaisia teemoja samalla, kun haastattelujen kulku säilyi joustavana ja mahdollisti erilaisten näkökulmien esiin nouse-misen.

Tutkimuksen alkuperäisenä tavoitteena oli toteuttaa haastattelut moniammatillisina fo-kusryhmähaastatteluina ja tarvittaessa täydentää aineistoa yksilöhaastatteluilla. Ryh-mähaastattelu valittiin yksilöhaastatteluiden rinnalle, koska se jäljittelee arjen yhteistyö-

tilanteita ja mahdollistaa erilaisten näkökulmien ja merkitysten esiin tulemisen osallistujien välisessä vuorovaikutuksessa (Valtonen & Viitanen 2020, 118–121). Ryhmässä osallistujat voivat kommentoida, täydentää ja haastaa toistensa näkemyksiä, jolloin merkitykset rakentuvat dialogisesti. Tätä kuvastaa esimerkiksi seuraava katkelma haastattelusta:

”Ja siinähan voi kysyä että onko se ok että me jutellaan avoimesti teidän asioista?” (H6)

”Mitä jos ne sanoo ei, ei ole ok?” (H4)

”Sitten pitää arvioida, mikä on lapsen etu ja onko se sitten niin että se etu on, että kertoo niin sitten hmm... Toteaa vaan että meidän on nyt niinku pakko.” (H6)

”Hmm, sehän voisi olla myös semmoinen eettinen dilemma, että mitä jos ne sanoo niin?” (H4)

Aineiston keruuprosessi käynnistyi tutkimusluvan hakemisella yhdeltä hyvinvointialueelta. Lupa myönnettiin helmikuussa 2026, minkä jälkeen haastattelukutsut (Liite 2) toimitettiin lastensuojelun ja lastenneuvolan palveluvastaaville välitettäväksi sosiaalityöntekijöille ja terveydenhoitajille. Kutsuun vastasi kuusi lastensuojelun sosiaalityöntekijää ja kaksi lastenneuvolan terveydenhoitajaa, jotka täyttivät tutkimukselle asetetut kriteerit. Sosiaalityöntekijöiden työkokemus lastensuojelussa vaihteli kahdesta vuodesta yli kahteenkymmeneen vuoteen, ja yhdellä osallistujista oli lisäksi kahdeksan vuoden kokemus muusta sosiaalityöstä. Terveydenhoitajilla oli nykyisessä neuvolatyössä kokemusta noin kahdesta kolmeen vuoteen, minkä lisäksi toisella oli aiempaa työkokemusta vastaavista tehtävistä.

Haastattelut toteutettiin helmi–maaliskuun vaihteessa 2026 kahden viikon aikana. Ajankohta osoittautui haastavaksi organisaatioon liittyvien muutosten ja työtilanteiden vuoksi, mikä vaikutti osallistujien saatavuuteen. Tämä on tyypillinen haaste käytännön työelämään sijoittuvassa tutkimuksessa, jossa osallistuminen riippuu työntekijöiden ajallisista resursseista.

Alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen aineisto muodostui joustavasti yksilö-, pari- ja pienryhmähaastatteluina, koska osallistujia oli vaikea saada sitoutumaan varsinaisiin ryhmähaastatteluihin. Käytännössä toteutui yksi yksilöhaastattelu (sosiaalityöntekijä), yksi kolmen hengen pienryhmähaastattelu (yksi terveydenhoitaja ja kaksi sosiaalityöntekijää) sekä kaksi kahden hengen haastattelua (toisessa kaksi sosiaalityöntekijää ja toisessa sosiaalityöntekijä ja terveydenhoitaja). Tämä ratkaisu mahdollisti aineiston keräämisen muuttuneesta tilanteesta huolimatta ja tarjosi monipuolisen näkökulman ilmiöön. Yksilöhaastattelussa korostuivat henkilökohtaiset kokemukset ja yksilölliset tulkinnat, kun taas pari- ja pienryhmähaastatteluissa syntyi vuorovaikutteista keskustelua, jossa osallistujat rakensivat merkityksiä yhdessä. Näin erilaiset haastattelumuodot täydensivät toisiaan ja rikastuttivat aineistoa.

Haastattelut toteutettiin joustavasti etäyhteydellä (Teams), paikan päällä tai hybridimallina. Teams-alustan käyttö mahdollisti osallistumisen ilman siirtymiä ja säästi työaika, mikä osaltaan tuki osallistumista. Haastattelut tallennettiin ja litteroitiin analyysia varten. Haastattelujen kesto vaihteli 35–55 minuutin välillä. Yhteensä nauhoitettua aineistoa kertyi kolme tuntia ja litteroituna 57 sivua.

Haastattelutilanteiden aluksi esittelin tutkimuksen aiheen ja tarkoituksen sekä varmistin osallistujien suostumuksen. Kaikki haastateltavat antoivat suostumuksensa haastatteluihin ja aineiston käyttöön tutkimuksessa (Liite 3). Haastattelurunko toimi keskustelua ohjaavana pohjana, mutta kysymykset eivät edenneet tiukasti ennalta määrätyssä järjestyksessä. Keskustelu rakentui haastateltavien omien kertomusten pohjalta, ja tutkijana huolehdin siitä, että kaikki keskeiset teema-alueet tulivat käsitellyiksi.

Yksilöhaastattelussa tutkijan ohjaava rooli korostui, kun taas pari- ja pienryhmähaastatteluissa osallistujien välinen keskustelu oli aktiivista ja vuorovaikutteista. Tämä vahvisti ryhmämuotoisen haastattelun merkitystä keskustelua rikastuttavana tekijänä ja yhteisten merkitysten rakentumisessa. Yhdessä haastattelussa keskustelu jäi niukemmaksi, mutta haastattelurunko tuki sen etenemistä ja tarpeellisten teemojen käsittelyä.

Haastateltavat vastasivat teemoihin vaihtelevasti: osa aiheista herätti vilkasta keskustelua, kun taas osa jäi lyhyemmiksi. Etä- tai lähiosallistuminen ei vaikuttanut merkittävästi

keskustelun laatuun. Haastatteluissa painottuivat kuitenkin johdonmukaisesti moniammatillinen yhteistyö, sen toteutuminen, kokemukset ja kehittämistarpeet. Paikoin keskustelu laajeni myös muihin palveluihin tai aihetta sivuaviin ilmiöihin, mutta haastattelurunko auttoi palauttamaan keskustelun takaisin tutkimuksen kannalta olennaisiin teemoihin.

Aineiston määrä jäi suhteellisen suppeaksi, mikä liittyi aineistonkeruuprosessin käytännön haasteisiin ja alkuperäisestä suunnitelmasta poikkeamiseen. Tästä huolimatta aineisto toi esiin monipuolisia kokemuksia eri näkökulmista ja vuorovaikutustilanteista. Aineisto muodostui tutkimustehtävän kannalta tarkoituksenmukaisista osallistujista, joilla oli kokemusta tutkittavasta ilmiöstä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 97–100). Näin aineisto mahdollistaa tutkimuskysymyksiin vastaamisen sekä moniammatillisen yhteistyön tarkastelun työntekijöiden kokemusten kautta.

4.3 Aineiston analyysi

Aineiston analyysi toteutettiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin ja teemoittelun avulla. Analyysiprosessi oli vaiheittainen ja siinä liikuttiin edestakaisin aineiston ja tulkinnan välillä. Tavoitteena ei ollut pelkästään kuvata aineistossa esiintyviä ilmiöitä, vaan rakentaa tulkinnallinen kokonaisuus, joka vastaa tutkimuskysymyksiin ja tuottaa ymmärrystä moniammatillisen yhteistyön luonteesta lastensuojelun sosiaalityön ja lastenneuvolatyön välillä. Laadullisessa tutkimuksessa aineiston keruu ja analyysi muodostavat toisiinsa liittyvän kokonaisuuden, jossa analyysi on läsnä koko tutkimusprosessin ajan eikä vasta sen lopussa (Tuomi & Sarajärvi 2018, 76).

Tutkimuksessa analyysimenetelmänä käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä, jonka tavoitteena on muodostaa aineistosta käsitteellinen kokonaisuus tutkimustehtävän ohjaamana (Tuomi & Sarajärvi 2018, 108). Aineistolähtöinen lähestymistapa mahdollisti ilmiön tarkastelun aineistosta käsin siten, että analyysi ei perustunut ennalta määrittäytyihin teoreettisiin oletuksiin, vaan aineistosta nouseviin merkityksiin. Laadullisessa tutkimuksessa ilmiön käsitteellistäminen tapahtuu usein asteittain, ja aineiston sekä teorian välinen suhde on vuorovaikutteinen, jolloin aineisto voi tuottaa uusia näkökulmia eikä pelkästään vahvistaa ennako-oletuksia (Kiviniemi 2018, 77).

Teoria toimii tässä työssä ensisijaisesti ilmiötä käsitteellistävänä ja tulkintaa tukevana viitekehyksenä. Aineiston analyysi toteutetaan aineistolähtöisesti, joten teoriaa ei käytetä valmiina analyysiluokitteluna. Teoreettinen tausta auttaa kuitenkin jäsentämään aineistosta nousevia havaintoja ja mahdollistaa yhteistyön tarkastelun sekä käytännön toimintana että laajempaan palvelujärjestelmään kytkeytyvänä ilmiönä (Vilka 2025, 35–39).

Analyysi käynnistyi aineiston litteroinnilla, missä poistin kaikki haastateltaviin liittyvät tunnistetiedot. Toteutin litteroinnin osin itse kirjoittamalla ja osin Word-tekstinkäsittelyohjelman automaattista litterointitoimintoa hyödyntäen, minkä katsoin tutkimuksen tarkoituksen kannalta riittäväksi tarkkuustasoksi, koska analyysin kohteena olivat ensisijaisesti asiasisällöt. Kun tutkimuksen kiinnostus kohdistuu sisältöihin, ei yksityiskohtainen litterointi ole välttämätöntä, vaan tarkkuustaso määräytyy tutkittavan ilmiön mukaan (Ruusuvuori 2010, 424–427). Tutkimusraportissa esitettävät lainaukset litteroin kuitenkin erikseen sanatarkasti.

Litterointia seurasi useampi lukukierros. Tässä vaiheessa pyrin tutkijana muodostamaan kokonaiskuvan aineistosta ja tunnistamaan alustavia merkityksiä. Lukemisen yhteydessä aineistosta tehtiin myös muistiinpanoja, joiden tarkoituksena oli jäsentää esiin nousevia havaintoja ja mahdollisia yhteyksiä tutkimuskysymyksiin jo analyysin varhaisessa vaiheessa. Tämä vaihe toimi ikään kuin sillanrakentajana aineiston ensivaikutelman ja systemaattisen koodauksen välillä.

Seuraavassa vaiheessa aineistosta poimittiin tutkimuskysymysten kannalta olennaisia ilmauksia värikoodaamalla. Näitä olivat esimerkiksi yhteistyön toteutumista, siihen liittyviä kokemuksia, haasteita sekä kehittämistarpeita kuvaavat kohdat. Koodaus toteutettiin pääsääntöisesti aineistolähtöisesti siten, että koodit muodostettiin aineiston sisällöistä käsin, mutta hyödyntäen myös haastattelurungon teemoja tutkimuskysymysten ohella. Tämän jälkeen koodattuja ilmauksia pelkistettiin, jolloin aineistosta poistettiin tutkimuskysymysten kannalta epäolennainen informaatio ja keskityttiin merkityksellisiin sisältöihin.

Pelkistettyjä ilmauksia kertyi yhteensä 123 kappaletta. Ne ryhmiteltiin edelleen samankaltaisuuksien ja merkityssisältöjen perusteella seuraavan taulukon esimerkin mukaisesti (kuvio 1). Tämä vaihe muodosti analyysin varsinaisen jäsentelyvaiheen, jossa yksittäisistä pelkistyksistä alkoi rakentua laajempia käsitteellisiä kokonaisuuksia.

Alustava ryhmittely / pelkistetty ilmaus		
Yhteistyön kuvaus * herännyt huoli johtaa yhteistyöhön tai yhteydenottoon * resursseja on, mutta yhteistyö on hakusessa * roolijako ei ole aina selkeä * jne.	→	kohti alaluokkien muodostamista
Yhteistyön toimivuus ja haasteet * tietoturvaraamit * ongelmat piilee rakenteissa * ei tiedetä paljon toistemme asiakastyöstä * jne.		
Yhteistyön vaikutukset ja kehittämistarpeet * kaipaavat vastavuoroisuutta * tietoa siitä missä mennään ja prosessi etenee * yhteistyötä tarvitaan enemmän * jne.		

Kuvio 1. Pelkistetyistä ilmauksista alaluokkia kohti.

Aineiston systemaattinen läpikäynti ja koodaaminen ovat keskeisiä vaiheita analyysissä, sillä niiden avulla aineistosta voidaan nostaa esiin sekä toistuvia että poikkeavia havaintoja (Ruusuvaara ym. 2010, 19–29). Tässä vaiheessa aineiston saturaatio eli kylläntyminen alkoi myös hahmottua, kun samankaltaiset merkitykset alkoivat toistua eikä uusia sisällöllisesti merkittäviä koodeja enää muodostunut.

Tämän jälkeen aineistosta muodostettiin Excel-ohjelmaan luokittelutaulukko, jossa edettiin pelkistetyistä ilmauksista kymmeneen (10) alaluokkaan ja edelleen viiteen (5) yläluokkaan. Pelkistysten pohjalta muodostetut alaluokat kuvasivat samankaltaisia merkityssisältöjä, ja niitä yhdistämällä rakentui laajemmat yläluokat ja teemat. Tämä vaihe edellytti jatkuvaa vertailua aineiston eri osien välillä sekä tulkinnallista harkintaa siitä, mitkä merkitykset ovat keskeisiä tutkimuskysymysten kannalta. Luokitteluprosessi ei ollut lineaarinen, vaan analyysi eteni syklisesti, jolloin luokkia tarkennettiin ja muokattiin analyysin edetessä (Tuomi & Sarajarvi 2018, 124–126). Toisin sanoen aineistosta tehtyjä

pelkistyksiä ryhmiteltiin useaan kertaan, minkä pohjalta alaluokkia nimettiin, kunnes ne lopulta asettuivat muotoon, mikä vastasi tutkijan näkemyksen mukaan analyttisesti aineiston tuottamaa sisältöä.

Analyysin edetessä aineistosta muodostui viisi yläluokkaa, jotka jäsenyivät kolmeen toisiinsa kietoutuvaan teemalliseen kokonaisuuteen eli pääluokkaan: yhteistyön käytännön toteutuminen, yhteistyön toimivuus ja siihen liittyvät haasteet sekä yhteistyön vaikutukset ja kehittämistarpeet (kuvio 2). Teemat rakentuivat osin haastattelurungon pohjalta, missä oli huomioitu tutkimuksen kysymyksen asettelu, mutta ennen kaikkea teemat rakentuivat aineistosta esiin nousseiden merkitysten pohjalta. Näin analyysi yhdisti sekä aineistolähtöisen että osittain teemahaastattelun ohjaaman rakenteen, mikä on tyypillistä laadulliselle analyysille, jossa tutkimusasetelma ja aineisto käyvät jatkuvaa vuoropuhelua.

123 pelkistettyä ilmausta	Alaluokat		Yläluokat		Pääluokat	
	Yhteistyön käytännöt ja yhteydenpito	→	Roolit, käytännöt ja yhteistyön arki	→	Yhteistyön käytännön toteutuminen	
	Roolit, vastuut ja työnjako					
	Moniammatillisuus ja asiantuntijuus					
	Yhteistyön käynnistyminen huolesta	→	Yhteistyön merkitys ja rakentuminen asiakastyössä	→	Yhteistyön toimivuus ja haasteet	
	Käsitykset ja suhtautuminen	→	Yhteistyöhön suhtautuminen sekä siihen liittyvät haasteet			
	Moniammatillisen yhteistyön haasteet ja esteet					
	Tiedonkulku ja tiedon puutteet	→	Tiedonkulku, tietosuoja ja eettiset jännitteet			
	Tietosuoja, lainsäädäntö ja eettiset kysymykset					
	Yhteistyön merkitys asiakkaalle	→	Yhteistyön merkitys ja rakentuminen asiakastyössä	→	Yhteistyön vaikutukset ja kehittämistarpeet	
	Yhteistyön kehittäminen ja tulevaisuuden tarpeet	→	Yhteistyön kehittäminen ja tulevaisuuden näkymät			

Kuvio 2. Aineiston luokittelu.

Analyysin edetessä keskeiseksi muodostui aineiston vertailu sekä luokkien sisällä että niiden välillä. Vertailussa tarkistettiin alaluokkien johtumista aineistosta kootuista pelkistyksistä, tarkennettiin luokkien sisältöjä ja varmistettiin, että muodostetut teemat vastasivat aineiston kokonaisuutta. Samalla tarkasteltiin myös aineiston sisäisiä jännitteitä ja ristiriitoja, sillä niiden analysointi tuottaa syvempää ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä. Huomiota kiinnitettiin myös sellaisiin ilmauksiin, jotka eivät sopineet selkeästi mihinkään muodostettuun luokkaan. Poikkeavien havaintojen tarkastelu vahvistaa analyysin luotettavuutta ja tuo esiin ilmiön moniulotteisuutta (Ruusuvuori ym. 2010, 19–29).

Tällaiset poikkeavat havainnot liittyivät erityisesti asiakkaiden palveluihin hakeutumiseen, palveluihin suhtautumiseen sekä luottamussuhteeseen, jotka eivät suoraan kohdistu ammattilaisten väliseen yhteistyöhön, vaan kuvaavat laajemmin asiakastyön kontekstia. Ne poikkeavat siten analyysin pääpainosta, joka kohdistuu moniammatillisen yhteistyön rakenteisiin, käytäntöihin ja vuorovaikutukseen. Samalla ne kuitenkin täydentävät analyysiä tuomalla esiin tekijöitä, jotka epäsuorasti vaikuttavat yhteistyön toteutumiseen, kuten asiakkaiden pelot, suhtautuminen palveluihin sekä vanhempien rooli tiedon välittymisessä. Näin ne sijoittuvat analyysissa yhteistyötä kehystäviksi ja siihen vaikuttaviksi tekijöiksi. Tällaiset poikkeamat ilmenivät esimerkiksi seuraavasti:

”Niin jos vanhemmat eivät halua esimerkiksi tukea, jos ne vähän niinku vähätelevät sitä ongelmaa tai näin ja sitten neuvolasta saadaan lisätietoa, niin silloinhan me voidaan auttaa paremmin.” (H6)

”Jos ajattelee nyt, niin moni pelkää, vanhemmat pelkäävät lastensuojelua ja kokevat sen yhteistyön hankalaksi, että heille on ehkä mahdollisempaa tai helpompaa olla yhteydessä just neuvolaan... ehkä siinä on sitten neuvolan työntekijällä helpompaa tehdä yhteistyötä vanhemman kanssa.” (H6)

”--- työskentelyssä perheen kanssa, niin monesti ne vanhemmat on paljon esillä siinä ja ne viestii paljon sen ja ne pystyy omalla tavallaan sanoilla ja suhtautumisella vaikuttamaan paljon siihen, että miten me suhtaudutaan siihen problematiikkaan ---” (H3)

Analyysin luotettavuutta tarkasteltiin laadullisen tutkimuksen arviointikriteerien kautta, joita ovat muun muassa uskottavuus, siirrettävyys ja riippuvuus (Tuomi & Sarajärvi 2018, 162). Uskottavuutta vahvistettiin sillä, että analyysi eteni systemaattisesti ja aineistoon palattiin toistuvasti tulkintojen tarkentamiseksi. Siirrettävyyttä tuetaan kuvaamalla analyysiprosessi mahdollisimman tarkasti ja läpinäkyvästi, jolloin lukija voi arvioida tulosten sovellettavuutta muihin konteksteihin. Riippuvuutta puolestaan vahvistaa se, että analyysiprosessin vaiheet on kuvattu selkeästi ja jäljitettävästi.

Analyysin tavoitteena oli tiivistää aineisto siten, että sen informaatioarvo kasvaa ilman, että olennaista sisältöä katoaa. Tämä tarkoitti käytännössä sitä, että yksittäiset ilmaukset muutettiin käsitteellisemmiksi kokonaisuuksiksi, jotka kuvaavat ilmiötä yleisemmällä tasolla mutta säilyttävät yhteyden alkuperäiseen aineistoon. Analyysissa korostui näin sekä aineiston systemaattinen käsittely että tulkinnallinen herkkyyks, joka mahdollisti merkitysten syvällisemmän ymmärtämisen.

Analyysin tuloksena moniammatillinen yhteistyö näyttäytyi moniulotteisena ja jännitteisenä ilmiönä, jossa yhdistyvät sekä rakenteelliset että vuorovaikutukselliset tekijät. Yhteistyö ei ilmennyt aineistossa yksiselitteisenä tai yhtenäisenä toimintana, vaan pikemminkin prosessina, joka rakentuu tilannekohtaisesti ja on altis erilaisille ristiriidoille. Keskeiseksi havainnoksi nousi se, että yhteistyö sijoittuu erilaisten rakenteiden ja yksilöiden vuorovaikutuksen väliseen jännitteeseen.

Analyysia syvennettiin tarkastelemalla aineistosta muodostettuja teemoja moniammatillisen yhteistyön käsitteen sekä toiminnan teorian näkökulmista. Moniammatillinen yhteistyö ymmärrettiin prosessina, jossa eri ammattiryhmät yhdistävät asiantuntemustaan yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Aineiston perusteella tämä prosessi rakentuu erityisesti vuorovaikutuksessa, yhteisen ymmärryksen muodostamisessa sekä roolien ja vastuiden neuvottelussa, mutta sitä rajaavat samanaikaisesti organisaatiokohtaiset käytännöt ja rakenteet. Tulkinta on linjassa aiemman tutkimuksen kanssa, jossa moniammatillinen yhteistyö nähdään vuorovaikutuksessa rakentuvana prosessina, jossa asiantuntijoiden tieto yhdistyy yhteiseksi ymmärrykseksi asiakkaan tilanteesta (Isoherranen

2012, 22, 30; ks. myös Mönkkönen 2018, 138–139). Samalla yhteistyöhön sisältyvät jännitteet ja neuvottelut liittyvät siihen, että toimijat edustavat erilaisia organisatorisia ja ammatillisia lähtökohtia (Niiranen 2018, 129–134).

Toiminnan teorian näkökulma tarjosi välineen tarkastella näitä havaintoja systemaattisemmin. Lastensuojelu ja neuvola hahmottuivat analyysissa toisiinsa kytkeytyvinä, mutta osin erillisinä toimintajärjestelminä, joilla on omat kohteensa, välineensä, sääntönsä, yhteisönsä ja työnjakonsa. Aineistossa esiintyvät yhteistyön haasteet, kuten tiedonkulun katkokset, epäselvät roolit, tietosuojaan liittyvät rajoitteet ja organisaatorajojen vaikutus, voidaan tulkita toimintajärjestelmien välisinä jännitteinä. Tällainen tulkinta perustuu toiminnan teorian näkemykseen siitä, että toiminta rakentuu useiden toisiinsa kytkeytyvien elementtien kokonaisuutena ja että näiden elementtien väliset ristiriidat voivat ilmetä käytännön työn haasteina (Engeström 1995, 73–75).

Toiminnan teorian mukaisesti nämä jännitteet eivät ole ainoastaan yhteistyötä rajoittavia tekijöitä, vaan myös potentiaalisia kehittämisen ja oppimisen lähtökohtia. Aineistossa esiin nousseet kehittämistarpeet, kuten vuorovaikutuksen lisääminen, yhteisten käytäntöjen luominen ja rakenteellisten esteiden purkaminen, voidaan tulkita pyrkimyksinä ylittää olemassa olevia toimintarajoja ja kehittää yhteistyötä. Näin analyysi kytkeytyy toiminnan teorian käsitykseen ristiriidoista toiminnan kehityksen liikkeellepanevana voimana sekä ekspansiivisesta oppimisesta prosessina, jossa vallitsevia käytäntöjä arvioidaan ja uudistetaan (Engeström 2004, 44–46, 59; Ranta 2021, 58–61). Samalla havainto tukee näkemystä siitä, että moniammatillisen yhteistyön kehittäminen edellyttää yhteistä reflektiota ja eri näkökulmien yhteensovittamista (Isoherranen 2008, 163; Kekoni ym. 2024, 118–119).

Kaikkiaan analyysi eteni siis aineiston yksittäisistä ilmauksista kohti laajempaa käsitteellistä tulkintaa, jossa yhdistyivät aineistolähtöisyys, teoreettisen taustan näkökulma ja tutkimusprosessin tiedostava arviointi. Moniammatillisen yhteistyön käsite toi esiin yhteistyön vuorovaikutuksellisen ja asiakaslähtöisen luonteen, kun taas toiminnan teoria auttoi jäsentämään yhteistyötä rakenteellisenä ja historiallisesti muotoutuneena toimintana. Tämä analyysirakenne vastaa tutkimuskysymyksiin ja luo perustan tutkimuksen tulosten tarkemmalle esittelylle seuraavassa luvussa.

4.4 Tutkimusetiikka ja tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksessa noudatetaan hyvän tieteellisen käytännön periaatteita sekä ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisiä ohjeita. Tutkimus perustuu Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK 2019) linjauksiin sekä Lapin yliopiston tutkimuseettisiin ohjeisiin (Lapin yliopisto 2026). Tutkimukselle haettiin asianmukainen tutkimuslupa hyvinvointialueelta ennen aineistonkeruun aloittamista. Tutkimuslupa myönnettiin 4.2.2026. Siinä todettiin, että tutkimussuunnitelmasta ja sen liiteasiakirjoista käy riittävästi ilmi hyvä tutkimuskäytäntö. Tutkimuksen arvioitiin valmistuvan kesällä 2026 ja jos se viivästyy, asiasta tulee ilmoittaa hyvinvointialueen kirjaamoon. Tutkimuksen valmistuttua tutkimusraportti tulee toimittaa hyvinvointialueen käyttöön pdf-muodossa sähköpostitse kirjaamoon, minkä yhteydessä tulee ilmoittaa myös tutkimuksessa syntyneen rekisteriaineiston hävittämisestä.

Tutkimukseen osallistuminen perustui vapaaehtoisuuteen ja informoituun suostumukseen. Osallistujille annettiin ennen haastatteluja kirjallinen ja suullinen tieto tutkimuksen tarkoituksesta, toteutuksesta, aineiston käsittelystä sekä heidän oikeuksistaan. Heillä oli oikeus kieltäytyä osallistumisesta tai keskeyttää osallistumisensa missä tahansa tutkimuksen vaiheessa ilman seurauksia. Informoidun suostumuksen periaate on keskeinen erityisesti haastattelututkimuksessa, jossa tutkija on vuorovaikutuksessa osallistujien kanssa ja vaikuttaa osaltaan aineiston muodostumiseen (Mäkinen 2006, 92–97).

Tutkimus kohdistui ammattilaisten kokemuksiin moniammatillisesta yhteistyöstä, eikä siinä käsitelty yksittäisiä asiakastapauksia tai kerätty arkaluonteisia henkilötietoja. Tästä huolimatta tutkimukseen liittyi tietosuojan ja luottamuksellisuuden liittyviä kysymyksiä, jotka huomioitiin huolellisesti. Tutkimusaineisto anonymisoitiin nauhoitteilta litteroinnin yhteydessä siten, ettei yksittäisiä henkilöitä, työyksiköitä tai hyvinvointialuetta voida tunnistaa valmiista tutkimusraportista. Tämä koskee sekä litteroitua aineistoa että raportissa käytettäviä suoria lainauksia (Mäkinen 2006, 114). Osallistujat koodattiin yleisellä tasolla satunnaisesti (H1–H8) ilman tarkempia tunnisteita. Myös organisaation anonymisointi on perusteltua, koska tutkimuksen tavoitteena on tuottaa yleisemmin sovellettavaa tietoa eikä kuvata yksittäistä aluetta (Mäkinen 2006, 119).

Aineiston käsittelyssä noudatetaan General Data Protection Regulation eli GDPR mukaisia tietosuojaperiaatteita (Euroopan unioni 2016). Haastattelut toteutettiin Teams-alustalla ja ne nauhoitettiin analyysia varten osallistujien suostumuksella. Tallenteet säilytetään salasanalla suojattuna tutkijan henkilökohtaisella laitteella. Henkilöiden tunnistettavuutta sisältävät nauhoitteet (ääni ja etunimillä puhuttelu) ja tiedostot poistetaan tutkimuksen valmistuttua, ja myös anonymisoitua aineistoa säilytetään vain tutkimuksen ajan. Aineiston säilytyksestä ja hävittämisestä informoitiin osallistujia suostumustilanteissa. Aineistoa käytetään ainoastaan tähän tutkimukseen, eikä sitä luovuteta ulkopuolisille (Mäkinen 2006, 115–120).

Ryhmähaastatteluun liittyy erityisiä eettisiä kysymyksiä, kuten osallistujien välinen luottamus ja mahdollinen sosiaalinen paine. Osallistujia ohjeistettiin kunnioittamaan toistensa anonymiteettiä ja käsittelemään keskustelussa esiin tulevia asioita luottamuksellisesti. Yksilö- ja parihaastattelussa eettiset kysymykset painottuvat osittain eri tavoin. Yksilöhaastattelussa korostuu erityisesti luottamuksellisuus, anonymiteetin turvaaminen sekä tutkijan ja haastateltavan välinen valtasuhde, jossa tutkijan vastuulla on huolehtia siitä, ettei osallistuja koe painetta vastata tai paljastaa itselleen arkaluonteisia asioita. Parihaastattelussa puolestaan yhdistyvät yksilö- ja ryhmähaastattelun piirteet, jolloin huomio kiinnittyy sekä osallistujien keskinäiseen vuorovaikutukseen että siihen, miten toisen läsnäolo voi vaikuttaa vastausten sisältöön ja avoimuuteen. Kaikissa haastattelumuodoissa oli keskeistä vapaaehtoisuuden periaate ja tilanteissa pyrittiin luomaan avoin ja turvallinen ilmapiiri, jossa osallistujat voivat itse säädellä osallistumistaan ja sitä, kuinka laajasti he haluavat vastata esitettyihin kysymyksiin. Tutkijan rooli oli ohjata keskustelua, mutta ei pakottaa osallistujia käsittelemään heille epämukavia aiheita (Mäkinen 2006, 92–97).

Vaikka tutkimus ei käsittele suoraan asiakastapauksia, moniammatillisen yhteistyön tarkastelu saattoi herättää osallistujissa pohdintaa omasta työstä ja sen käytännöistä. Mahdollista psyykkistä kuormitusta pyrittiin vähentämään rajaamalla keskustelu yleiselle tasolle sekä pitämällä haastattelutilanteet rakenteeltaan selkeinä ja ajallisesti kohtuullisina. Tutkija oli tietoinen myös siitä, että ryhmätilanteessa esitetyt näkemykset voivat muotoutua sosiaalisen vuorovaikutuksen seurauksena, mikä huomioitiin aineistonkeruussa ja analyysissa.

Tutkimuksen eettisyyteen liittyy keskeisesti myös tulosten luotettavuus ja rehellinen raportointi. Tutkijan velvollisuutena on esittää tutkimusprosessi ja sen tulokset totuudenmukaisesti ja mahdollistaa tutkimuksen kriittinen arviointi tiedeyhteisössä (Mäkinen 2006, 102). Laadullisessa tutkimuksessa tämä tarkoittaa erityisesti analyysiprosessin läpinäkyvää kuvaamista sekä sitä, että tulkinnat perustetaan aineistoon eikä tutkijan ennakko-oletuksiin. Keskeistä ei ole aineiston määrä sinänsä, vaan tulkintojen syvyys, aineiston informatiivisuus ja ilmiön kokonaisvaltainen ymmärtäminen. Tutkimusraportissa kuvataan tarkasti aineistonkeruu, analyysin vaiheet ja tehdyt ratkaisut, mikä tukee tutkimuksen luotettavuutta ja arvioitavuutta.

Tutkimukseen osallistuvien joukko ei ollut homogeeninen, vaan osallistujien taustat, kokemukset ja ammatilliset näkökulmat vaihtelivat. Tämä moninaisuus nähdään tutkimuksen vahvuutena, mutta samalla se edellytti tutkijalta kykyä tunnistaa erilaisia näkökulmia ja välttää niiden yksinkertaistamista (Mäkinen 2006, 103–104).

Tutkijan asema ja reflektiivisyys muodostavat keskeisen osan tutkimusetiikkaa. Tutkijalla on taustaa lastensuojelun työstä, mikä toi tutkimukseen käytännönläheistä ymmärrystä, mutta saattoi myös vaikuttaa aineiston tulkintaan. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija on osa tiedonmuodostusprosessia, eikä täydellistä objektiivisuutta ole mahdollista saavuttaa (Eskola & Suoranta 2008, 52–59). Tämän vuoksi tutkija tarkasteli jatkuvasti omaa asemoitumistaan ja sen vaikutuksia tutkimukseen. Reflektiivisyys tarkoittaa oman ajattelun, tulkintojen ja valintojen kriittistä arviointia tutkimusprosessin aikana (Pillow 2003).

Näin ollen tutkijan oma ammatillinen kokemus pyrittiin tietoisesti erottamaan aineistosta nousevista havainnoista ja perustamaan analyysi ensisijaisesti osallistujien puheeseen. Tutkimuspäiväkirja ja muistiinpanot tukivat tätä prosessia, sillä ne mahdollistivat havaintojen, pohdintojen, tulkintojen ja epävarmuuksien systemaattisen kirjaamisen ja reflektoinnin. Tämä vahvisti tutkimusprosessin läpinäkyvyyttä ja eettistä kestävyyttä.

Tutkimuksen luotettavuutta vahvistaa myös aineiston riittävyys suhteessa tutkimustehtävään sekä se, että haastattelut kattoivat keskeiset tutkimusteemat monipuolisesti. Aineiston riittävyttä arvioitiin suhteessa siihen, kuinka hyvin se tuotti vastauksia tutkimuskysymyksiin ja mahdollisti ilmiön syvällisen tarkastelun. Vaikka aineistonkeruussa koh-

dattiin haasteita osallistujien tavoittamisessa, aineistoa saatiin riittävästi analyysin toteuttamiseksi. Yhdessä haastattelussa osa aineistosta rajattiin pois analyysistä, koska keskustelu ei vastannut tutkimustehtävää. Tällaiset ratkaisut tuodaan avoimesti esiin, mikä tukee tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta.

Tämän opinnäytetyönä tehtävän tutkimuksen tavoitteena ei ole tuottaa tilastollisesti yleistettäviä tuloksia, vaan syventää ymmärrystä moniammatillisesta yhteistyöstä ilmiönä. Näin ollen tulokset esitetään siten, että osallistujien anonymiteetti säilyy, mutta ilmiön tarkastelu ja ymmärtäminen on mahdollista. Tuloksia peilataan aiempaan tutkimukseen ja kirjallisuuteen, mikä vahvistaa tutkimustulosten uskottavuutta ja kytkee ne osaksi laajempaa tieteellistä keskustelua.

Tutkimusetiikka läpäisee kokonaisuudessaan koko tutkimusprosessin aineistonkeruusta raportointiin. Se näkyy sekä konkreettisina käytäntöinä, kuten anonymisointina ja tietosuojan varmistamisena, että tutkijan reflektoiduna ja kriittisenä suhtautumisena omaan toimintaansa. Näin pyritään varmistamaan, että tutkimus on sekä eettisesti kestävä että tieteellisesti luotettava.

5 Tulokset

Tässä luvussa esitetään tutkimuksen keskeiset tulokset, jotka perustuvat lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden ja lastenneuvolan terveydenhoitajien haastatteluaineistoon. Tulokset rakentuvat aineistolähtöisen sisällönanalyysin pohjalta muodostettujen pääluokien mukaisesti. Analyysin edetessä aineistosta muodostui kolme toisiinsa kietoutuvaa teemallista kokonaisuutta: yhteistyön käytännön toteutuminen, yhteistyön toimivuus ja siihen liittyvät haasteet sekä yhteistyön vaikutukset ja kehittämistarpeet. Nämä kokonaisuudet jäsentävät myös tulosluvun rakennetta.

Tulosten esittämisessä tavoitteena ei ole ainoastaan kuvata, millaista yhteistyö lastensuojelun ja neuvolan välillä on, vaan myös avata sitä, millaisina käytäntöinä, merkityksinä ja jännitteinä yhteistyö työntekijöiden puheessa rakentuu. Tuloksia tarkastellaan aineistolähtöisesti, mutta analyysin sanallistamisessa hyödynnetään maltillisesti tutkimuksen

teoreettista viitekehystä, erityisesti moniammatillisen yhteistyön käsitettä ja toiminnan teoriaa.

5.1 Yhteistyön käytännön toteutuminen

Tutkimusaineiston perusteella lastensuojelun sosiaalityön ja lastenneuvolan välinen moniammatillinen yhteistyö rakentuu ensisijaisesti arjen käytännöissä ja työntekijöiden välisessä vuorovaikutuksessa. Yhteistyö ei näyttäydy aineistossa ensisijaisesti muodollisena, selkeästi jäsennettynä tai systemaattisesti johdettuna toimintana, vaan pikemminkin tilanteisiin reagoivana ja työntekijöiden omaan aktiivisuuteen nojaavana käytäntönä. Tämä tarkoittaa, että yhteistyön toteutuminen on vahvasti sidoksissa siihen, millaisia kontakteja, toimintatapoja ja keskinäistä luottamusta työntekijöiden välille on muodostunut. Aineistossa yhteistyö kuvataan samanaikaisesti tärkeäksi, mutta epätasaisesti toteutuvaksi. Tätä kuvaa esimerkiksi haastateltavan toteamus:

”Mun kokemus on se, että se yhteistyö ei oo kovin sujuvaa.” (H3)

Samaan aikaan yhteistyötä ei kuvata yksiselitteisesti toimimattomaksi, vaan pikemminkin sellaiseksi, jonka merkitys tunnistetaan silloin, kun sitä on mahdollista tehdä. Toinen haastateltava kuvaa tätä seuraavasti:

”Mä ajattelen, että yhteistyöhän toimii hyvin, kun sitä on. Toki sitä aina välillä miettii, voisiko sitä olla enemmän.” (H2)

Kuvausten perusteella yhteistyö ei ole kokonaan puuttuvaa, vaan pikemminkin epätasaisesti toteutuvaa. Se voi toimia hyvin yksittäisissä asiakastilanteissa, mutta ei näyttäydy vielä riittävän vakiintuneena osana arjen työprosesseja. Moniammatillisen yhteistyön näkökulmasta tämä on merkittävä havainto, sillä yhteistyön toimivuus ei perustu ainoastaan siihen, että eri toimijat ovat olemassa saman asiakkaan ympärillä, vaan siihen, miten heidän tietonsa, toimintansa ja vastuunsa saadaan yhdistymään yhteiseksi työskentelyksi. Isoherrasen (2012, 22, 30) kuvaama moniammatillinen tiedon kokoaminen ja yhteisen ymmärryksen rakentaminen edellyttää juuri tällaista aktiivista vuorovaikutusta.

Yhteistyö käynnistyy aineiston perusteella useimmiten tilanteissa, joissa herää huoli lapsen tai perheen tilanteesta. Huoli toimii tällöin keskeisenä yhteistyötä aktivoivana mekanismina, joka siirtää yksittäisen työntekijän havainnon kohti yhteistä tarkastelua. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yhteistyö ei käynnisty ensisijaisesti ennalta sovituista rakenteista tai rutiineista, vaan tilanteista, joissa työntekijä kokee yksin toimimisen riittämättömäksi. Huolen kynnyks ei kuitenkaan näyttäyty aineistossa yksiselitteisenä, vaan se rakentuu ammatillisessa harkinnassa. Työntekijä joutuu arvioimaan, milloin neuvolassa havaittu huoli on sellainen, että lastensuojelun näkökulma tai viranomaisvastuu on tarpeen ottaa mukaan. Tämä sijoittaa yhteistyön varhaisen tuen ja lastensuojelullisen huolen yhdyspinnalle.

Lastenneuvola näyttäytyy aineistossa toimijana, jossa lapsen kehitykseen, vanhemmuuteen tai perheen arkeen liittyvät muutokset voidaan havaita varhaisessa vaiheessa. Neuvolan pitkäaikainen ja toistuva kontakti perheisiin mahdollistaa sellaisten muutosten havaitsemisen, jotka eivät välttämättä tule näkyviin muissa palveluissa. Haastateltavat kuvasivat huolta herättäneitä tilanteita ja niihin liittyviä reaktioita esimerkiksi näin:

”--- hänellä oli herännyt huoli myös esimerkiksi vanhemmuuden taidoista ja näin ja hän oli minuun yhteydessä tähän asiaan liittyen.” (H3)

”--- kyllä hän sitten soitti meille --- ja kertoi, että hänellä on niin iso huoli, että voisiko joku käydä kurkkaamassa. Ja sinnehän me mentiin, soitettiin ovikelloa ---” (H7)

Näissä kuvauksissa yksittäinen havainto muuttuu moniammatilliseksi arvioinniksi. Huolen jakaminen näyttäytyy ammatillisena vastuuna ja osana lapsen edun turvaamiseen liittyvää harkintaa. Tämä vahvistaa käsitystä siitä, että moniammatillinen yhteistyö toimii erityisesti tilanteissa, joissa lapsen ja perheen tilanne on sellainen, ettei yhden toimijan tieto tai toimivalta riitä.

Aineistossa yhteistyö konkretisoituu erityisesti epämuodollisissa yhteydenpidon muodoissa, kuten puhelinsoitoissa, konsultaatioissa ja matalan kynnyksen yhteydenotoissa.

Työntekijät kuvasivat suoraa yhteydenottoa nopeaksi ja toimivaksi tavaksi edistää yhteistyötä. Puhelinsoitto näyttäytyy aineistossa arkisena, mutta merkityksellisenä yhteistyön välineenä:

”No siis, mä oon sen verran vanhan liiton tyyppi, niin mä tykkään soittaa.” (H2)

”--- kyllä soitellaan yhteystietoja, mutta toivoisin myös kollegojen puolesta, että myös he hyödyntäisi sitä, että kysyisi, onko neuvolan puolella jotain mistä meidän kannattaisi ottaa jotenkin koppia tai huomioida työskentelyssä ---” (H7)

Yhteydenpidon epämuodollisuus voidaan tulkita kaksijakoisesti. Toisaalta se mahdollistaa joustavan ja nopean reagoinnin tilanteisiin. Kun huoli herää, työntekijä voi ottaa yhteyttä ilman raskasta hallinnollista prosessia ja saada toisen ammattilaisen näkemyksen tilanteeseen. Toisaalta epämuodollisuus tekee yhteistyöstä henkilöriippuvaista. Jos yhteydenotto ei tunnu luontevalta, työntekijät eivät tunne toisiaan tai yhteystietoja ei ole helposti saatavilla, yhteistyö voi jäädä toteutumatta. Näin yhteistyö rakentuu samanaikaisesti joustavuuden ja haavoittuvuuden varaan.

Yhteistyön henkilöriippuvuus näkyy myös siinä, että toimijat voivat työskennellä samojen asiakkaiden kanssa tietämättä riittävästi toistensa työstä. Aineistossa kuvattiin lastensuojelun ja neuvolan välistä suhdetta paikoin etäiseksi ja epäselväksi:

”Me ollaan vähän mystisiä toimijoita ja me ei tiedetä hirveän paljon toistemme asiakastyöstä, vaikka meillä on samat yhteiset asiakkaat.” (H3)

”Voi olla, että nekään ei tiedä minun (sosiaalityöntekijä) olemassaolosta, ellei asiakas itse tästä kerro.” (H3)

”Ne (terveydenhoitajat neuvolassa) tekee niiden omat työt ja mä en aina edes tiedä siitä työskentelystä mitään.” (H3)

Nämä kuvaukset osoittavat, että yhteistyön puute ei välttämättä johdu haluttomuudesta tai kielteisestä suhtautumisesta toiseen ammattiryhmään. Kyse voi olla pikemminkin siitä, ettei yhteistyön rakenteita ole riittävästi tai tieto toisen toimijan mukanaolosta ei

välity. Tällöin työntekijät voivat toimia rinnakkain saman lapsen ja perheen ympärillä ilman, että heidän työnsä muodostaa yhteistä kokonaisuutta. Moniammatillisen yhteistyön näkökulmasta tämä merkitsee sitä, että eri toimijoiden asiantuntijuus jää osittain hyödyntämättä. Tieto kyllä muodostuu eri palveluissa, mutta sen kokoaminen yhteiseksi ymmärrykseksi ei tapahdu automaattisesti.

Aineistossa korostui myös fyysisen läheisyyden merkitys yhteistyön mahdollistajana. Samoissa tiloissa työskentely tai toimijoiden sijainti lähellä toisiaan madalsi yhteydenoton kynnystä ja teki spontaanista konsultoinnista mahdollista. Tämä näkyy erityisesti kuvauksissa, joissa työntekijät voivat konkreettisesti kävellä toisen toimijan luo kysymään neuvoa tai pyytämään mukaan asiakastilanteeseen:

”Joskus mä ihan oon kävellytkin tästä tuohon lastensuojeluun ja mennyt vähän konsultoimaan tai kysymään neuvoa tai kertomaan ---. Mutta se on kyllä hyvä, että tässä samoissa tiloissa ollaan oltu jotenkin, että matalalla kynnyksellä pääsee kysymäänkin sitten. Mutta toki eihän se kaikkialla ole mahdollista.” (H5)

”Sellainen asia tuli mieleen, että nyt olisi just se hetki että mun pitäisi kävellä neuvolan puolelle ja kysyä että onkohan siellä kukaan vapaana tällä hetkellä ja voisi tulla vaikka mukaan hetkeksi vaan antaa omaa näkemystään tähän.” (H8)

Fyysisen läheisyyden merkitys kertoo siitä, että yhteistyö rakentuu myös arjen kohtaamisen mahdollisuuksista. Kun toinen toimija on lähellä, yhteistyö voi toteutua nopeasti ja luontevasti ilman erillistä järjestämistä. Samalla tämä havainto paljastaa yhteistyön rakenteellisen haavoittuvuuden, koska kaikissa toimintaympäristöissä vastaavaa läheisyyttä ei ole mahdollista toteuttaa. Yhteistyön mahdollisuudet voivat näin vaihdella sen mukaan, millaiset tilaratkaisut, palvelurakenteet ja paikalliset käytännöt kullakin alueella ovat. Tämä tukee ajatusta siitä, että moniammatillinen yhteistyö ei ole vain työntekijöiden asenne- tai osaamiskysymys, vaan siihen vaikuttavat myös konkreettiset rakenteelliset olosuhteet.

Yhteistyö syvenee aineiston perusteella erityisesti tilanteissa, joissa järjestetään yhteisiä tapaamisia perheen kanssa. Tällöin eri toimijoiden havainnot, tieto ja näkökulmat voidaan tuoda saman pöydän ääreen, mikä mahdollistaa yhteisen tilannekuvan muodostamisen. Haastateltavat kuvasivat yhteisiä tapaamisia tilanteina, joissa perheen ympärille muodostuu tiiviimpi ja monipuolisempi tuki:

”--- on ollut tosi tärkeätä, että on osallistuttu kaikki perheen ympärillä työskentelevät ja on ollut mukana siinä just ja on tullut riittävän tiivis se verkko ja monipuolisesti on seurattu.” (H8)

”--- silloin pystyis paremmin myös, ei tulis päällekkäisyyksiä työskentelyssä. -- varsinkin jos nuoresta asti tulee asiakkuuteen lastensuojeluun, vaikka vauvana, niin silloin ne pystyisi työskentelemään ennaltaehkäisevästi ja me voitais olla mukana siinä työskentelyssä ja suunnittelussa edustaen lastensuojelua ---” (H3)

Yhteiset tapaamiset näyttäytyvät aineistossa yhteistyön vahvimpana muotona. Niissä yhteistyö siirtyy yksittäisistä yhteydenotoista kohti suunnitelmallisempaa yhteistoimintaa. Samalla asiakkaan osallisuus voi vahvistua, kun keskustelu käydään toimijoiden ja perheen välillä yhdessä. Tällöin tieto ei kulje ainoastaan ammattilaiselta toiselle, vaan perheen tilannetta voidaan rakentaa yhteisesti ymmärrettäväksi kokonaisuudeksi. Tämä vähentää päällekkäisyyksiä ja voi tukea myös palveluiden oikea-aikaista kohdentamista.

Luottamus nousee aineistossa keskeiseksi yhteistyötä mahdollistavaksi tekijäksi. Työntekijöiden välinen tuttuus helpottaa yhteydenottoa, avoimuutta ja yhteistyön sujuvuutta. Luottamus ei kuitenkaan synny automaattisesti, vaan rakentuu ajan myötä toistuvien kohtaamisten kautta. Mikäli yhteydenpito jää satunnaiseksi, myös yhteistyö voi jäädä pinnalliseksi. Kun toinen työntekijä on tuttu, yhteydenotto ei vaadi yhtä paljon kynnystä, ja tilanteista voidaan keskustella luontevammin:

”--- ainahan on helpompi jos se on tuttu ihminen ja tietää jo silleen, että kuka hoitaa ---” (H6)

”--- mulla on muutama työntekijä lastenneuvolasta, jotka on myös tuttuja täällä, tuttuja kasvoja, mikä myös madaltaa sen, kun tietää ja tuntee. Ja jos on

tullut tietoon, että mä oon oma työntekijä ---, niin se myös helpottaa sitä yhteistyötä jonkin verran.” (H3)

Tulosten perusteella yhteistyön käytännön toteutumisessa on nähtävissä keskeinen riski. Yhteistyötä pidetään tärkeänä ja hyödyllisenä, mutta sen toteutuminen perustuu pitkälti epävirallisiin käytäntöihin, henkilökohtaisiin suhteisiin ja työntekijöiden omaan aktiivisuuteen. Tämä tekee yhteistyöstä joustavaa, mutta samalla epätasaista ja haavoittuvaa. Yhteinen tavoite eli lapsen hyvinvoinnin turvaaminen on tunnistettavissa, mutta se ei vielä yksin riitä takaamaan yhteisen toiminnan rakentumista.

5.2 Yhteistyön toimivuus ja siihen liittyvät haasteet

Moniammatillinen yhteistyö näyttäytyy aineistossa tärkeänä ja tarpeellisena, mutta sen toimivuuteen liittyy useita haasteita. Haasteet eivät muodosta yhtä yksittäistä ongelmaa, vaan ne rakentuvat tiedonkulun, tietosuojan, roolien, vastuiden, yhteydenottokäytäntöjen ja organisaatorakenteiden yhteisvaikutuksessa. Yhteistyö voi toimia hyvin yksittäisissä tilanteissa, mutta sen kokonaisvaltainen toimivuus jää epävarmaksi, jos tiedonvaihdolle, yhteiselle työskentelylle ja vastuunjaolle ei ole riittävän selkeitä käytäntöjä. Tulos ei siten kuvaa vain työntekijöiden välisen vuorovaikutuksen ongelmia, vaan myös sitä, miten palvelujärjestelmän rakenteet vaikuttavat yhteistyöhön.

Aineistossa nousee keskeiseksi haasteeksi tiedonkulku. Työntekijät kuvaavat tilanteita, joissa tieto ei siirry toimijoiden välillä riittävästi tai sen jakamiseen liittyy epävarmuutta. Tietosuoja ja salassapito eivät näyttäydy aineistossa ainoastaan juridisinä reunaehtoina, vaan arjen työtä konkreettisesti muovaavina tekijöinä. Ne vaikuttavat siihen, mitä voidaan sanoa, kenelle voidaan sanoa ja milloin tieto voidaan jakaa. Haastateltava kuvaa tätä ”muureina”, jotka estävät tietynlaista yhteistyötä:

”Täällä on tietoturvallisia muureja, mitkä tavallaan estää meitä semmoseen tietynlaiseen yhteistyöhön.” (H3)

”Se jää semmoiselle harmaalle alueelle ne tietyt konsultaatiokeskustelut ja muut.” (H3)

”Uskon että siinä on tietynlainen pelko, että ihmiset ajattelee, että pitää olla hyvin varovainen siitä mitä puhuu kenellekin.” (H3)

Näissä kuvauksissa tietosuoja ei näyttäyty yksiselitteisenä sääntönä, jota vain noudatetaan, vaan tulkintaa vaativana ja epävarmuutta tuottavana toimintaympäristönä. Työntekijät joutuvat arvioimaan, milloin tiedon jakaminen on mahdollista, milloin se on välttämätöntä ja milloin se voi ylittää sallitun rajan. Tämä voi johtaa varovaisuuteen, jolloin yhteistyö jää pinnalliseksi tai tieto ei välity riittävästi. Moniammatillisen yhteistyön näkökulmasta tämä on ongelmallista, koska yhteisen ymmärryksen muodostaminen edellyttää tiedon jakamista ja yhteistä tulkintaa. Aiemmassa tutkimuksessa tiedonkulun ongelmat ja tietosuojaan liittyvät tulkinnat on tunnistettu keskeisiksi moniammatillisen yhteistyön esteiksi (Halme ym. 2010, 30; Heino 2008, 36).

Tietosuojaan liittyvä jännite konkretisoituu erityisesti tilanteissa, joissa työntekijä kokee, että tiedon jakaminen olisi lapsen edun mukaista, mutta säädökset tai niiden tulkinta rajoittavat avointa keskustelua. Tämä näkyy esimerkiksi seuraavissa kuvauksissa:

”Mutta me ei hirveästi voida kertoa, että miksi on tullut lastensuojeluilmoitus... siitä tulee vähän semmosta, et pitää kierrellä, semmosta kuumaa perunaa.” (H7)

”Ajattelen, että jos mä saisin kertoa enemmän, niin se olisi sen lapsen etu, mutta niin ei nyt aina ole, niin pitää mennä lain mukaan.” (H7)

”Mulle tulee nyt ensin mieleen just se vaitiolovelvollisuus ja jos ajattelee, että ei voi keskustella silleen suoraan ja helposti...” (H6)

”Jos neuvola ei tiedä esimerkiksi päihdeongelmasta, niin saadaanko me kertoa se neuvolan työntekijälle, jos se on se isoin huoli?” (H4)

Nämä sitaatit avaavat myös yhteistyön eettistä ja ammatillista jännitettä. Työntekijät eivät kyseenalaista tietosuojan merkitystä, mutta kokevat sen soveltamisen vaikeaksi tilanteissa, joissa lapsen hyvinvointiin liittyvä huoli olisi tarpeen jakaa toisen toimijan kanssa. Tällöin lapsen etu, asiakkaan luottamuksellisuus ja ammatillinen vastuu asettuvat keskinäiseen jännitteeseen. Yhteistyö ei siis ole vain teknistä tiedonvaihtoa, vaan se

edellyttää jatkuvaa eettistä harkintaa. Tämä tekee yhteistyöstä vaativaa erityisesti lastensuojelun ja neuvolan yhdyspinnassa, jossa neuvolan ennaltaehkäisevä ja luottamuksellinen työote kohtaa lastensuojelun viranomaisvastuun ja suojelutehtävän.

Tietosuojaan liittyvien kysymysten lisäksi aineistossa korostuvat epäselvät roolit ja toimijoiden keskinäinen tuntemattomuus. Yhteistyötä vaikeuttaa se, ettei aina tiedetä, kuka perheen asioissa työskentelee, mihin yhteyttä tulisi ottaa tai miten tieto kulkee palvelusta toiseen. Tämä tekee yhteistyöstä osin sattumanvaraista ja vahvistaa kokemusta irrallisuudesta.

”Me ollaan vähän kauhean irrallisia... ellei me sitten saada lupaa tai saada tietää kuka se sosiaalityöntekijä on.” (H5)

”Voi olla vähän sellainen villi länsi, mihin ihmeeseen se joutuukaan se ilmoitus.” (H8)

”Se on kiva, että se olisi sitten vastavuoroista ja ehkä otettaisiin enemmän yhteyttä meihin ja kerrottaisiin missä mennään.” (H5)

Kuvaukset osoittavat, että yhteistyön haaste ei ole ainoastaan siinä, että tietoa ei saa jakaa, vaan myös siinä, ettei yhteistyölle ole aina selkeitä kanavia. Jos tieto toisesta toimijasta, yhteyshenkilöstä tai perheen palvelukokonaisuudesta puuttuu, yhteistyö voi jäädä yksisuuntaiseksi tai katketa kokonaan. Vastavuoroisuuden puute nousee tällöin keskeiseksi ongelmaksi. Yhteistyöltä toivotaan enemmän molemminpuolisuutta, ei vain sitä, että toinen toimija ottaa yhteyttä huolen herätessä, vaan että tieto tilanteen etenemisestä, työnjaosta ja vastuutahoista kulkisi myös takaisin.

Aineistosta nousee yhteistyön toimivuuteen vaikuttavana tekijänä myös asiakkaan rooli ja suostumus. Vanhemmat voivat suhtautua lastensuojeluun varauksellisesti tai kieltää lastensuojelun yhteydenpidon neuvolaan. Tämä luo tilanteita, joissa ammattilaiset joutuvat arvioimaan yhteistyön tarvetta suhteessa asiakkaan tahtoon ja lapsen etuun:

”Joskushan vanhempi sanoo, et he ei halua, et ollaan vaikka yhteydessä neuvolaan.” (H7)

”Osahan on vähän niinkun yllättyneitä, että miks sä haluat tehdä tai otat puheeksi, että nyt huoli herää.” (H2)

Asiakkaan suostumus ja suhtautuminen palveluihin eivät ole varsinaisesti ammattilaisten välisen yhteistyön sisäinen tekijä, mutta ne vaikuttavat olennaisesti yhteistyön mahdollisuuksiin. Neuvola voi olla perheelle helpommin lähestyttävä palvelu, kun taas lastensuojeluun voi liittyä pelkoja tai epäluottamusta. Tällöin moniammatillinen yhteistyö asettuu myös asiakkaan luottamuksen rakentamisen kysymykseksi. Yhteistyön onnistuminen edellyttää, että toimijat pystyvät perustelemaan yhteistyön tarkoituksen perheelle ja rakentamaan sitä niin, ettei asiakas koe jäävänsä ammattilaisten välisen tiedonvaihdon kohteeksi ilman osallisuutta.

Haasteet liittyvät myös palvelujärjestelmän rakenteisiin ja siihen, miten eri palvelut on organisoitu. Aineistossa nousee esiin kokemus siitä, että tekijöitä ja resursseja voi siinänsä olla, mutta yhteistyö ei silti toimi selkeästi. Tämä kertoo siitä, että yhteistyön ongelmat eivät palaudu yksinomaan työntekijämäärään tai yksittäisten työntekijöiden motivaatioon, vaan siihen, miten toiminta on järjestetty:

”Mä ajattelen, että resursseja on, mutta toimiiko se silleen selkeästi hyvinvointialueella, niin ei ehkä minun näkemyksen mukaan tällä hetkellä. Tekijät löytyy, mutta yhteistyö on ehkä hiukan hakusessa.” (H3)

Tämä havainto on tärkeä, koska se siirtää tarkastelun yksittäisistä työntekijöistä yhteistyön rakenteellisiin tekijöihin. Vaikka työntekijöillä olisi halua tehdä yhteistyötä, se ei yksin riitä, jos toimintatavat, yhteydenottokäytännöt, tietojärjestelmät tai organisaatioiden rajat eivät tue sitä. Toiminnan teorian näkökulmasta yhteistyön haasteita voidaan tulkita toimintajärjestelmien välisinä jännitteinä. Lastensuojelu ja neuvola suuntautuvat samaan laajaan kohteeseen eli lapsen ja perheen hyvinvointiin, mutta niiden säännöt, välit, työnjako ja organisatoriset käytännöt eivät aina kohtaa (Engeström 1995, 73–75).

Kokonaisuutena yhteistyön toimivuuteen liittyvät haasteet osoittavat, että moniammatillinen yhteistyö on samanaikaisesti välttämätöntä ja haavoittuvaa. Se tarvitsee toteutuakseen sekä työntekijöiden välistä luottamusta ja aktiivisuutta että rakenteita, jotka mah-

dollistavat tiedon jakamisen, yhteydenpidon ja vastuunjaon. Aineiston perusteella yhteistyön haasteet eivät ole yksittäisiä poikkeamia, vaan ne liittyvät laajemmin siihen, miten lastensuojelun ja neuvolan toimintajärjestelmät kohtaavat arjen työssä. Haasteet eivät kuitenkaan tarkoita sitä, että yhteistyö olisi mahdotonta. Päinvastoin ne tekevät näkyväksi ne kohdat, joissa yhteistyötä olisi mahdollista kehittää systemaattisemmaksi, vastavuoroisemmaksi ja lapsen edun kannalta vaikuttavammaksi.

5.3 Yhteistyön vaikutukset ja kehittämistarpeet

Aineiston perusteella moniammatillisella yhteistyöllä on merkittäviä vaikutuksia lapsen ja perheen tilanteen arviointiin, tuen kohdentamiseen ja palvelukokonaisuuden rakentamiseen. Kun yhteistyö toteutuu, se mahdollistaa laajemman tilannekuvan muodostamisen ja vähentää riskiä, että perheen tilanteesta jää olennaisia asioita huomaamatta. Yhteistyön vaikutukset eivät siten rajoitu ammattilaisten väliseen tiedonvaihtoon, vaan ne voivat näkyä konkreettisesti siinä, millaista tukea perhe saa, kuinka nopeasti tukea voidaan järjestää ja miten hyvin eri toimijat ymmärtävät perheen kokonaistilanteen.

Yhteistyön merkitys korostuu erityisesti varhaisessa vaiheessa. Aineistossa tuodaan esiin, että mitä aikaisemmin yhteistyö käynnistyy, sitä paremmat mahdollisuudet on ehkäistä tilanteiden kärjistymistä. Varhaisessa vaiheessa tapahtuva yhteistyö voi mahdollistaa sen, että lapsen ja perheen tilannetta ei tarkastella vasta silloin, kun ongelmat ovat jo pitkittyneet, vaan huoleen voidaan vastata ennen tilanteen vaikeutumista:

”Mitä varhaisemmassa vaiheessa aletaan tekemään sitä yhteistyötä, niin sen parempi.” (H8)

”Me voitais olla mukana siinä työskentelyssä ja suunnittelussa... ja me saatais perheille nopeammin sitä apua ja tukea.” (H3)

Näiden kuvausten perusteella yhteistyö nähdään keinona vahvistaa palveluiden oikea-aikaisuutta. Lastensuojelun mukanaolo ei tällöin tarkoita ainoastaan korjaavaa puuttumista, vaan se voi olla osa suunnitelmallista ja ennaltaehkäisevää työskentelyä. Tämä on merkittävä havainto, sillä lastensuojelun ja neuvolan yhteistyön yhdyspinnassa yhdisty-

vät neuvolan varhaisen tuen näkökulma ja lastensuojelun suojelutehtävä. Kun nämä näkökulmat saadaan yhdistettyä, perheen tilanteeseen voidaan vastata kokonaisvaltaisesti.

Yhteistyön vaikutukset liittyvät myös palveluverkoston tiivistymiseen. Aineistossa käytetään verkon metaforaa kuvaamaan sitä, miten eri toimijoiden yhteistyö voi estää perhettä putoamasta palveluiden väliin:

”Kyllähän se jotenkin jos sitä ajattelee sitä lastensuojelun ja neuvolan luomaa verkkoa... se tihentää sitä verkkoa, että se putoaminen sieltä palveluista ja tuesta... että ne vaaranpaikat vähenee.” (H1)

Verkon tihentyminen kuvaa osuvasti moniammatillisen yhteistyön olennaista vaikutusta. Kun eri toimijat ovat yhteydessä toisiinsa, perheen tilanne ei jää yhden palvelun varaan. Tällöin lapsen ja perheen ympärille rakentuu tiiviimpi seuranta ja tuki. Tämä voi vähentää katkoksia palveluissa ja vahvistaa työn jatkuvuutta. Samalla se tuo esiin, että yhteistyön puute voi muodostaa riskin. Jos toimijat eivät jaa tietoa tai tunne toistensa työskentelyä, perhe voi jäädä ilman sellaista tukea, joka olisi ollut mahdollista järjestää yhteisen tilannekuvan pohjalta.

Yhteistyön merkitys näkyy myös siinä, että neuvolasta saatava tieto voi vaikuttaa lastensuojelun arviointiin ja päätöksentekoon. Neuvolan havainnot lapsen kehityksestä, terveydestä ja perheen arjesta voivat tuoda lastensuojelulle sellaista tietoa, jota sillä ei muuten olisi. Tämä voi puolestaan vaikuttaa siihen, millaisia tukitoimia perheelle myönnetään:

”Jos sieltä tulee ilmoitus että heillä on iso huoli perheen tilanteesta niin kyllähän se vaikuttaa siihen mitä me myönnetään.” (H6)

”Jos neuvolasta tulisi semmoista tietoa, mitä meillä ei ole.” (H4)

”Niin jos vanhemmat eivät halua esimerkiksi tukea, jos ne vähän niinku vähätelevät sitä ongelmaa tai näin ja sitten neuvolasta saadaan lisätietoa, niin silloinhan me voidaan auttaa paremmin.” (H4)

Edeltävät kuvaukset osoittavat, että moniammatillinen yhteistyö ei ole vain tiedon vaihtamista, vaan sillä on suora yhteys tuen tarpeen arviointiin ja palveluiden järjestämiseen.

Neuvolan tieto voi täydentää lastensuojelun käsitystä tilanteesta erityisesti silloin, kun vanhemmat eivät itse tunnista tuen tarvetta tai vähättelevät ongelmia. Tällöin toinen ammatillinen näkökulma voi vahvistaa lapsen tilanteen näkyväksi tulemista ja tukea oikea-aikaista puuttumista. Tämä liittyy Isoherrasen (2012, 22, 30) kuvaamaan moniammatillisen yhteistyön perusajatukseen siitä, että eri toimijoiden tieto täydentää toisiaan ja mahdollistaa kokonaisvaltaisemman ymmärryksen asiakkaan tilanteesta.

Neuvolan asiantuntijuus näyttäytyy aineistossa erityisen tärkeänä lapsen kehitykseen liittyvän tiedon näkökulmasta. Lastensuojelun työntekijät voivat luottaa siihen, että neuvolassa on osaamista arvioida lapsen kasvua ja kehitystä ja tunnistaa mahdollisia poikkeamia:

”Kun neuvolassa ollaan asiantuntijoita... pystyy luottaa siihen että kyllä sieltä neuvolasta terveydenhoitaja sanoo heti että missä on jäljessä ja missä ei.”
(H1)

Kuvaus osoittaa, että yhteistyön vaikutus perustuu myös ammatilliseen luottamukseen. Lastensuojelu ei voi eikä sen tarvitse hallita kaikkea neuvolan asiantuntijuuteen kuuluvaa tietoa. Vastaavasti neuvola ei yksin vastaa lastensuojelullisen tuen arvioinnista. Moniammatillisen yhteistyön lisäarvo syntyy siitä, että eri toimijat tunnistavat toistensa asiantuntijuuden ja osaavat hyödyntää sitä lapsen tilanteen arvioinnissa. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että yhteydenpidolle ja tiedon jakamiselle on toimivat käytännöt.

Aineiston perusteella yhteistyön kehittämistarpeet liittyvät juuri näiden käytäntöjen vahvistamiseen. Haastateltavat toivovat yhteistyölle selkeämpiä rakenteita, enemmän yhteisiä tapaamisia, parempaa tiedonkulkua ja yhteisesti sovittuja toimintatapoja. Kehittämistarpeet eivät kohdistu ainoastaan yksittäisten työntekijöiden toimintaan, vaan laajemmin siihen, miten yhteistyö on organisoitu:

”Ehdottomasti ajattelen, että olis tarvetta lähteä kehittämään tämmöstä toimivaa sidosryhmää, moniammatillista verkostoa näissä perheissä. --- Se vaatis vaan sen, että olis kalentereissa aikaa istua alas ja antaa tämmöselle yhteistyölle aikaa. --- Se on kustannustehokasta, mutta samanaikaisesti asiakkaiden ja asiakasperheiden edun mukainen ratkaisu.” (H3)

Näissä kuvauksissa yhteistyön kehittäminen nähdään sekä asiakkaiden edun että palvelujärjestelmän toimivuuden kannalta perusteltuna. Yhteistyö vaatii aikaa, mutta sitä ei kuvata ylimääräisenä työnä, vaan investointina, joka voi vähentää päällekkäisyyksiä ja parantaa tuen kohdentumista. Tämä on tärkeä näkökulma, sillä moniammatillinen yhteistyö saatetaan arjessa nähdä helposti lisätyönä, vaikka aineiston perusteella sen tavoitteena on nimenomaan työn kokonaisuuden selkeyttäminen ja perheiden tukeminen oikea-aikaisesti.

Konkreettisina kehittämis ehdotuksina aineistossa mainitaan esimerkiksi yhteistyöpalaverit, yhteiset alustat ja selkeät yhteydenottokäytännöt. Näiden avulla tieto pysyisi paremmin ajan tasalla ja työntekijät tietäisivät, kehen olla yhteydessä ja missä tilanteessa.

”Joku semmonen yhteistyöpalaveri, missä käytäis läpi mitä tällä hetkellä on... tiedon ajantasalla pysyminen haastaa ainakin täällä päässä.” (H2)

”Vois olla joku alusta tai intrassa, et se päivitettäis tiiviimmin, et mihin ollaan yhteydessä ja minkä takia.” (H7)

”Voisi olla ihan vaan niin kun että aina laitetaan... sähköpostimalli että mitä me aina laitetaan sitten neuvolaan.” (H6)

Nämä kehittämis ehdotukset osoittavat, että työntekijät eivät kaipa ainoastaan yleistä yhteistyömyönteisyyttä, vaan konkreettisia välineitä yhteistyön toteuttamiseen. Yhteistyötä voitaisiin vahvistaa pienilläkin rakenteellisilla ratkaisuilla, kuten yhteydenottopohjilla, päivittyvillä yhteystiedoilla, säännöllisillä tapaamisilla ja selkeillä ohjeilla siitä, milloin neuvola otetaan mukaan lastensuojelun työskentelyyn. Tällaiset käytännöt voisivat vähentää henkilöriippuvuutta ja tehdä yhteistyöstä tasalaatuisempaa. Aineistossa nousee esiin myös ajatus siitä, että neuvola tulisi huomioida nykyistä systemaattisemmin erityisesti pienten lasten lastensuojelun asiakkuuksissa:

”Se olisi ehkä hyvä... että jos on pieni lapsi niin neuvolan kanssa on aina yhteistyössä.” (H4)

Aineistossa tuli myös havaintoja siitä, että neuvola voi lastensuojelutyön lomassa unohtua. Tämä on tulosten kannalta merkittävää, koska se osoittaa, että neuvolan roolia ei aina muisteta tai hyödynnetä riittävästi lastensuojelun työskentelyssä. Pienten lasten

kohdalla neuvola on kuitenkin keskeinen palvelu, jossa lapsen kehitystä ja perheen arkea seurataan säännöllisesti. Neuvolan sivuuttaminen voi merkitä sitä, että tärkeä tieto lapsen tilanteesta jää käyttämättä. Samalla tämä havainto tuo esiin kehittämistarpeen: neuvolan tulisi olla systemaattisemmin mukana tilanteissa, joissa pieni lapsi on lastensuojelun asiakkuudessa tai lastensuojelullinen huoli on herännyt.

Edellä kuvattujen tiedonkulun haasteiden vuoksi kehittämistarpeet kohdistuvat myös tietosuojaan ja sen käytännön tulkintaa tukeviin rakenteisiin. Aineistossa tunnistetaan, että nykyiset tietoturvarakenteet voivat estää yhteistyötä tai tehdä siitä varovaista. Työntekijät eivät kuitenkaan esitä tietosuojan poistamista, vaan toivovat rakenteita, jotka mahdollistaisivat lapsen edun mukaisen tiedonkulun selkeämmin:

”Se olisi varmaan just se... että jotenkin nää tietoturvalliset rakenteet, mitkä toimii esteenä... pitäisi jotenkin muuttaa.” (H3)

”Jos siinä jotenkin pystyisi ihan lakivalmisteluissa huomioida tämmösiä, ehkä höllentää tiettyjä rakenteita.” (H3)

Näissä kehittämispuheenvuoroissa korostuu tarve selkeyttää yhteistyön juridisia ja organisatorisia reunaehdoja. Työntekijöiden ei tulisi joutua ratkaisemaan epäselviä tiedonvaihdon kysymyksiä yksin, vaan yhteistyön tueksi tarvitaan selkeitä ohjeita ja rakenteita. Toiminnan teorian näkökulmasta kyse on yhteistyön sääntöihin ja välineisiin liittyvistä jännitteistä: jos säännöt koetaan epäselviksi tai välineet riittämättömiksi, yhteisen toiminnan rakentuminen vaikeutuu (Engeström 1995, 73–75). Samalla nämä jännitteet voivat toimia kehittämisen lähtökohtina, jos ne tunnistetaan ja niitä käsitellään yhteisesti.

Kokonaisuutena tulokset osoittavat, että moniammatillisella yhteistyöllä on selkeä myönteinen potentiaali lapsen ja perheen tilanteen tukemisessa, mutta tämän potentiaalın toteutuminen edellyttää yhteistyön systemaattisempaa rakentamista. Yhteistyön vaikutukset liittyvät erityisesti kokonaisvaltaisempaan tilannekuvaan, varhaisempaan tukeen, palveluverkoston tiivistymiseen ja lapsen edun vahvistumiseen. Kehittämistarpeet puolestaan kohdistuvat tiedonkulun selkeyttämiseen, yhteisten toimintamallien luomi-

seen, neuvolan systemaattisempaan huomioimiseen ja rakenteellisten esteiden purkamiseen. Näin yhteistyö näyttäytyy sekä nykyisen työn keskeisenä voimavarana että kehittämistä vaativana toimintatapana.

6 Johtopäätökset ja pohdinta

Tässä luvussa tarkastelen tutkimuksen keskeisiä johtopäätöksiä suhteessa aikaisempaan tutkimukseen ja tutkimuksen teoreettiseen viitekehykseen. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten lastensuojelun sosiaalityöntekijät ja lastenneuvolan terveydenhoitajat kuvaavat moniammatillista yhteistyötään sekä millaisia kehittämistarpeita yhteistyön tarkastelu tuo esiin lastensuojelun sosiaalityön ja lastenneuvolatyön yhdyspinnassa. Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, ja aineisto koostui lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden ja lastenneuvolan terveydenhoitajien haastatteluista. Aineiston analyysissä hyödynnettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysia, jonka avulla yhteistyötä tarkasteltiin työntekijöiden kokemusten, tulkintojen ja arjen käytäntöjen kautta.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että lastensuojelun ja lastenneuvolan välinen moniammatillinen yhteistyö on työntekijöiden näkökulmasta tärkeää ja lapsen edun kannalta välttämätöntä, mutta sen toteutuminen on vielä osin tilannekohtaista, epäyhtenäistä ja henkilöriippuvaista. Yhteistyötä tehdään erityisesti silloin, kun lapsen tai perheen tilanteesta herää huoli, mutta yhteistyö ei näyttäydy kaikilta osin vakiintuneena osana palveluprosesseja. Samalla tulokset osoittavat, että yhteistyön kehittämiseksi on selkeä tarve erityisesti tiedonkulun, yhteisten toimintatapojen, vastuiden selkeyttämisen ja rakenteellisen tuen näkökulmista.

6.1 Johtopäätökset suhteessa aikaisempaan tutkimukseen

Tämän tutkimuksen perusteella lastensuojelun ja lastenneuvolan välinen moniammatillinen yhteistyö rakentuu ensisijaisesti arjen käytännöissä ja vuorovaikutuksessa, mutta näyttäytyy edelleen tilannekohtaisena, katkeilevana ja osin henkilöityvänä toimintana. Yhteistyö ei muodostu systemaattiseksi osaksi lapsiperheiden palveluprosesseja, vaan aktivoituu pääasiassa tilanteissa, joissa huoli lapsen tai perheen tilanteesta herää.

Tämä viittaa siihen, että yhteistyö on luonteeltaan enemmän reaktiivista kuin ennakkoivaa. Toisin sanoen yhteistyö ei näyttäydy rakenteellisesti ohjautuvana toimintatapana, vaan se käynnistyy yksittäisten havaintojen ja ammatillisten tulkintojen seurauksena. Havainto on linjassa aikaisemman tutkimuksen kanssa, jossa moniammatillisen yhteistyön on todettu olevan usein pirstaleista ja tapauskohtaista erityisesti peruspalveluiden ja lastensuojelun yhdyspinnoilla (Hakulinen-Viitanen ym. 2005, 76–83; Paavola ym. 2010, 18–22).

Tulosten perusteella voidaan kuitenkin tarkentaa aiempaa kuvaa siten, että yhteistyön satunnaisuutta ei selitä pelkästään resurssipuutteet tai yksittäisten toimijoiden toimintatavat, vaan se kytkeytyy syvemmällä tasolla palvelujärjestelmän erillisiin rakenteisiin. Yhteistyö ei ole poikkeus järjestelmässä, vaan pikemminkin seuraus siitä, että järjestelmää ei ole lähtökohtaisesti rakennettu jaetun toiminnan logiikalle. Vaikka työntekijät tunnistavat yhteistyön merkityksen, yhteistyön toteutuminen jää helposti riippuvaiseksi siitä, kuka ottaa yhteyttä, millaisia suhteita työntekijöiden välille on syntynyt ja millaiset paikalliset toimintatavat yhteistyötä tukevat.

Vaikka toimijoilla on yhteinen tavoite lapsen hyvinvoinnin turvaamisesta, yhteistyö ei aineiston perusteella muotoudu yhtenäiseksi toimintakokonaisuudeksi. Toiminnan teorian näkökulmasta tätä voidaan tulkita siten, että eri toimintajärjestelmien keskeiset elementit, kuten säännöt, työnjako ja välineet, eivät kohtaa riittävästi (Engeström 1995, 73–75). Yhteinen toiminnan kohde ei siten automaattisesti tuota yhteistä toimintaa, vaan edellyttää jatkuvaa vuorovaikutusta, neuvottelua, koordinoitua ja yhdyspintojen ylittämistä.

Tutkimus osoittaa myös, että moniammatillinen yhteistyö rakentuu usein rinnakkaisina asiantuntijuuksina, joissa eri toimijat tuottavat omaa tietoa tilanteesta, mutta sen systemaattinen yhdistäminen jää osittaiseksi tai tapauskohtaiseksi. Tämä vastaa Mönkkösen ja Kekonin (2020, 232–235) kuvausta tilanteesta, jossa moniammatillinen työskentely ei vielä saavuta jaetun asiantuntijuuden tasoa, vaan jää koordinoitun rinnakkaistoiminnan tasolle.

Tämä kytkeytyy lastensuojelun erityisluonteeseen auttamistyön ja viranomaisvallan yhdistelmänä (Bardy & Heino 2013, 19–22). Neuvolan varhaisen tuen palvelu ja havainnot sekä lastensuojelun suojelutehtävä eivät kohtaa saumattomasti, vaan niiden välinen

suhde rakentuu jatkuvassa pohdinnassa ja neuvottelussa vastuista, tiedosta ja lapsen edun tulkinnasta. Tässä tutkimuksessa tämä näyttäytyy usein hiljaisena ja käytännön tilanteissa tapahtuvana neuvotteluna, mikä osaltaan selittää yhteistyön hajanaisuutta.

Samalla tutkimus vahvistaa aiemman kirjallisuuden näkemystä moniammatillisen yhteistyön välttämättömyydestä lapsen tilanteen kokonaisvaltaisessa arvioinnissa. Isoherasen (2012, 22) mukaan kokonaiskuva rakentuu eri toimijoiden tiedon yhteensovittamisessa. Myös tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, että neuvolan ja lastensuojelun tuottama tieto on toisiaan täydentävää, mutta sen yhdistyminen yhtenäiseksi ymmärrykseksi jää usein riippuvaiseksi yksittäisistä kohtaamisista ja työntekijöiden välisestä suhteesta.

6.2 Yhteistyön toimivuus, haasteet ja niiden tulkinta

Tutkimus osoittaa, että moniammatillinen yhteistyö on samanaikaisesti sekä välttämättömyyttä että rakenteellisesti haavoittuvaa. Kun yhteistyö toteutuu, sen koetaan vahvistavan palvelukokonaisuutta, tukevan päätöksentekoa ja ehkäisevän asiakkaiden putoamista palvelujärjestelmän väliin. Tämä tukee aiempaa tutkimustietoa yhteistyön myönteisistä vaikutuksista lapsiin ja perheisiin (Halme ym. 2010, 81–86).

Yhteistyön tärkeä lisäarvo liittyy siihen, että se mahdollistaa useiden ammatillisten näkökulmien samanaikaisen tarkastelun. Tämä ei ainoastaan laajenna tietopohjaa, vaan myös muuttaa tapaa, jolla lapsen tilannetta tulkitaan, kun yksittäisestä näkökulmasta siirrytään kohti jaettua tilannekuvaa. Tämä on erityisen merkityksellistä monimutkaisissa ja pitkittyneissä perhetilanteissa, joissa yhden toimijan tieto on väistämättä rajallista. Moniammatillinen yhteistyö voi tällöin vahvistaa työntekijöiden mahdollisuuksia tunnistaa lapsen tilanteeseen liittyviä riskejä ja tuen tarpeita aikaisemmin ja kokonaisvaltaisemmin.

Samanaikaisesti yhteistyötä rajoittavat useat toisiinsa kietoutuvat tekijät, jotka liittyvät tiedonvaihtoon, tietosuojaan, rooleihin ja organisaation rakenteisiin. Tietosuojaan liittyvä epävarmuus näyttäytyy merkittävänä yhteistyötä ohjaavana ja myös rajoittavana teki-

jänä. Ammattilaiset joutuvat jatkuvasti arvioimaan, mitä tietoa he voivat jakaa, millä perusteella ja missä tilanteessa. Tämä voi johtaa varovaisuuteen, mikä kaventaa ja heikentää yhteistyön syvyyttä.

Tämä ilmiö heijastaa Mönkkösen (2018, 94–97) esiin nostamaa tulkinnallisuutta salassapitosäädösten soveltamisessa. Säännökset eivät itsessään estä yhteistyötä, mutta niiden käytännön tulkinta siirtää vastuun yksittäisille työntekijöille, mikä lisää epävarmuutta ja kuormittaa päätöksentekoa. Tällöin yhteistyön haaste ei ole ainoastaan siinä, mitä laki mahdollistaa tai estää, vaan siinä, miten työntekijät tulkitsevat lainsäädäntöä arjen asiakastilanteissa.

Yhteistyöhön liittyy lisäksi selkeä eettinen jännite lapsen edun, asiakkaan luottamuksellisuuden ja ammatillisen vastuun välillä. Tämä jännite ei näyttäydy yksittäisenä ongelmana, vaan jatkuvana ammatillisena harkintana, joka on läsnä lähes kaikessa yhteistyötä koskevassa päätöksenteossa. Näin ollen yhteistyö ei ole vain tekninen tai organisaatiotason kysymys, vaan myös eettisesti merkityksellinen asia. Lastensuojelun ja neuvolan yhdyspinnassa tämä korostuu erityisesti siksi, että neuvolan työ perustuu vahvasti luottamukselliseen ja ennaltaehkäisevään suhteeseen perheiden kanssa, kun taas lastensuojeluun liittyy myös viranomaisvastuuta ja lapsen suojeluun liittyvää velvoittavuutta.

Yhteistyön haasteet liittyvät myös toimijoiden keskinäiseen tuntemattomuuteen, epäselviin rooleihin ja puutteellisiin yhteydenottokäytäntöihin. Näiden seurauksena yhteistyö voi jäädä satunnaiseksi ja henkilöriippuvaiseksi. Tämä on yhteneväinen aiemman tutkimuksen kanssa, jossa yhteistyön esteiksi on tunnistettu ajan puute, tiedonkulun ongelmat sekä erilaiset toimintakulttuurit (Halme ym. 2010, 30; Heino 2008, 36).

Toiminnan teorian näkökulmasta näiden haasteiden voidaan tulkita syntyvän toimintajärjestelmien systeemisistä ristiriidoista, jotka liittyvät erityisesti sääntöihin, työnjakoon ja välineisiin (Engeström 1995, 73–75). Yhteistyön ongelmat eivät näin ollen ole satunnaisia häiriöitä, vaan rakenteellisesti tuotettuja jännitteitä, jotka ovat osa moniammatillisen työn tavanomaista toimintaympäristöä. Samalla nämä ristiriidat voidaan nähdä potentiaalisina kehittämisen ja oppimisen paikkoina. Kun yhteistyön katkokset, epäselvyydet ja

jännitteet tulevat näkyviksi, ne voivat toimia lähtökohtana uudenlaisten toimintatapojen rakentamiselle.

6.3 Vaikutukset ja kehittämistarpeet

Tutkimuksen perusteella moniammatillisella yhteistyöllä on merkittävä potentiaali vahvistaa lapsiperheiden palvelukokonaisuutta ja parantaa työn vaikuttavuutta. Yhteistyö tukee erityisesti varhaista tunnistamista, tilanteiden arvioimista ja palveluiden kohdentamista, mikä on oleellista sekä lapsen hyvinvoinnin että palveluiden ennaltaehkäisevän toiminnan kannalta (Mönkkönen & Kekoni 2020, 216; Heinonen ym. 2026, 66–68).

Samalla tulokset osoittavat, että moniammatillisen yhteistyön potentiaali jää osittain toteutumatta. Yhteistyö perustuu pitkälti yksittäisten työntekijöiden aktiivisuuteen ja henkilökohtaisiin verkostoihin, mikä tekee siitä epätasaista ja haavoittuvaa. Tämä viittaa siihen, että yhteistyön kehittäminen ei voi nojata pelkästään hyvään käytäntöön yksilötasolla, vaan edellyttää rakenteellista kehittämistä ja vakiinnuttamista.

Keskeisiä kehittämiskohteita ovat vakiintuvien vuorovaikutusrakenteiden luominen, vastuiden selkeyttäminen sekä tiedonkulun systemaattisuus. Näiden avulla yhteistyö voisi siirtyä reaktiivisesta toiminnasta kohti ennakoivampaa ja suunnitelmallisempaa työotetta. Tämä on linjassa tuoreen kehittämistiedon kanssa, jossa korostetaan yhteistyön rakenteiden, toimijoiden välisen tiedonvaihdon ja palveluiden yhteensovittamisen merkitystä lasten ja perheiden palveluissa (Heinonen ym. 2026, 66–68).

Toiminnan teorian näkökulmasta yhteistyön kehittäminen voidaan ymmärtää ekspansivisena oppimisprosessina, jossa työntekijät yhdessä tunnistavat nykyisten käytäntöjen ristiriitoja ja rakentavat uusia toimintamalleja (Engeström 2004, 44–46). Tämä edellyttää paitsi yksilöiden reflektiota myös organisaatioiden aktiivista tukea ja rakenteellisia muutoksia, jotka mahdollistavat uudenlaisen yhteistyön juurtumisen (Mönkkönen 2018, 190–191). Yhteistyön kehittämisessä ei siten ole kyse vain siitä, että työntekijöitä kannustetaan ottamaan enemmän yhteyttä toisiinsa, vaan siitä, että organisaatioiden tulee luoda sellaiset olosuhteet, joissa yhteistyöstä tulee mahdollinen, selkeä ja osa tavanomaista työskentelyä.

Tässä tutkimuksessa esiin nousseet kehittämistarpeet kohdistuvat sekä käytännön työvälineisiin että laajempiin rakenteisiin. Käytännön tasolla tarvitaan selkeitä yhteydenottoikäytäntöjä, ajantasaisia yhteystietoja, yhteisiä tapaamisia ja toimintamalleja, joissa neuvola huomioidaan systemaattisesti erityisesti pienten lasten lastensuojelun asiakkuuksissa. Rakenteellisella tasolla taas tarvitaan tiedonkulun ja tietosuojan tulkintaan liittyvää selkeyttä sekä sellaisia yhteistyörakenteita, jotka eivät jätä yhteistyötä yksittäisten työntekijöiden aktiivisuuden varaan.

6.4 Tutkimuksen merkitys ja johtopäätösten yhteenveto

Tämä tutkimus sijoittuu sosiaali- ja terveydenhuollon murrosvaiheeseen, jossa palveluiden integraatio, yhteistyö ja ennaltaehkäisevä työ ovat keskeisiä kehittämisen tavoitteita. Tässä kontekstissa moniammatillinen yhteistyö ei näyttäydy yksittäisenä työmenetelmänä, vaan osana laajempaa palvelujärjestelmän rakenteellista muutosta.

Tulokset osoittavat, että moniammatillinen yhteistyö on keskeinen ja edelleen kehittyvä toimintamuoto. Se rakentuu arjen käytännöissä, joissa kohtaavat erilaiset ammatilliset näkökulmat, organisaation rakenteet ja eettiset periaatteet. Yhteistyö ei ole pysyvä tila, vaan jatkuvasti uudistuva vuorovaikutuksessa ja tilanteissa rakentuva prosessi.

Tutkimus tukee näkemystä moniammatillisesta yhteistyöstä sekä rakenteellisena että kokemuksellisenä ilmiönä (Helminen 2017, 19–23). Toimivat käytännöt rakentuvat samanaikaisesti sekä organisaation rakenteiden että työntekijöiden vuorovaikutuksen varaan, eikä näitä voi tarkastella erillään. Samalla tutkimus tuo esiin, että yhteistyö voi vahvistaa työntekijöiden ammatillista toimijuutta, työn hallintaa ja kokemusta työn merkityksellisyydestä, kun työ ja vastuu jakautuvat usean toimijan kesken. Näin yhteistyön kehittäminen liittyy paitsi asiakastyön laatuun myös työntekijöiden työhyvinvointiin ja työn kestävyYTEEN.

Tutkimus osoittaa, että lastensuojelun ja neuvolan välinen moniammatillinen yhteistyö on välttämätöntä, mutta sen nykyinen toteutuminen edellyttää siirtymää kohti systemaattisempaa, jaettuun asiantuntijuuteen perustuvaa ja rakenteellisesti tuettua toimintaa. Jaettu asiantuntijuus tarkoittaa tässä yhteydessä sitä, että eri toimijat eivät ainoastaan tuota omaa asiantuntijatietoaan rinnakkain, vaan osallistuvat aktiivisesti yhteisen

tilannekuvan rakentamiseen, työnjaon selkeyttämiseen ja yhteisen vastuun kantamiseen lapsen ja perheen tilanteessa. Lastensuojelun ja neuvolan yhdyspinnassa tämä voi tarkoittaa esimerkiksi neuvolan varhaisen tuen ja kehityksellisen seurannan sekä lastensuojelun suojelu- ja tukitehtävän yhteensovittamista siten, että perheen tilannetta ei tarkastella erillisinä palvelupolkuina vaan yhteisenä asiakastyön kokonaisuutena.

Tämä tarkoittaa käytännössä moniammatillisen yhteistyön vakiinnuttamista osaksi palveluprosesseja ja ammatillisten rajojen ylittämistä yhteisen asiakastyön ympärillä. Tästä syystä tässä tutkimuksessa on perusteltua käyttää ammatillisten rajapintojen sijaan käsitettä yhdyspinnat, sillä se kuvaa paremmin yhteistyön luonnetta. Yhdyspinnalla yhteinen työ ja asiantuntijuus voivat liikkua dynaamisemmin ilman niin ehdottomia rajoja eri palveluiden välillä.

Vaikka tutkimus tunnistaa yhteistyöhön liittyviä jännitteitä ja rakenteellisia esteitä, se osoittaa samalla, että nämä eivät ole pelkästään ongelmia vaan myös mahdollisuuksia kehittää toimintaa. Tutkimusraportissa esitetyn toiminnan teorian näkökulmasta ristiriidat voidaan ymmärtää muutoksen liikkeellepanevinä voimina, jotka tekevät näkyväksi nykyisen järjestelmän kehitystarpeet. Näin moniammatillinen yhteistyö näyttäytyy keskeisenä tulevaisuuden työskentelytapana lapsiperheiden palveluissa, minkä kehittäminen on sekä välttämätöntä että realistisesti toteutettavissa.

On kuitenkin huomioitava, että tutkimuksen tulkinnot perustuvat rajalliseen laadulliseen aineistoon, jolloin tulokset kuvaavat ennen kaikkea haastateltujen työntekijöiden kokemuksia ja käsityksiä moniammatillisesta yhteistyöstä. Näin ollen tulokset eivät ole suoraan yleistettävissä koskemaan kaikkia lastensuojelun ja neuvolan yhteistyökäytäntöjä, vaan ne avaavat yhden mahdollisen näkökulman ilmiöön. Lisäksi aineiston analyysi on vahvasti tulkinnallinen, mikä on laadulliselle tutkimukselle tyypillistä, mutta samalla se tarkoittaa, että tutkijan oma rooli merkitysten muodostamisessa on keskeinen. Vaikka analyysi on toteutettu systemaattisesti aineistolähtöisen sisällönanalyysin periaatteiden mukaisesti, tulkinnot eivät ole täysin neutraaleja, vaan ne heijastavat myös tutkijan tekemiä valintoja aineiston jäsentämisessä ja teemoittelussa.

On myös mahdollista, että tutkimus painottuu osin yhteistyön rakenteellisiin ja organisaatiotason jännitteisiin, jolloin yksittäisten työntekijöiden aktiivinen toimijuus ja onnistuneet yhteistyökäytännöt voivat jäädä vähemmälle huomiolle. Aineistossa esiintyi myös kuvauksia toimivasta, sujuvasta ja luottamuksellisesta yhteistyöstä, mutta nämä eivät nousseet analyysin pääpainoksi samalla tavalla kuin haasteet ja kehittämiskohteet.

Tämä voi osittain heijastaa myös tutkimusasetelman luonnetta, jossa haastattelukysymykset ohjasivat vastaajia pohtimaan yhteistyötä erityisesti kehittämisen ja ongelmien näkökulmasta. Näin ollen tulokset eivät välttämättä kuvaa yhteistyön koko kirjoa, vaan korostavat erityisesti niitä ulottuvuuksia, jotka työntekijät kokivat kehittämistä vaativiksi. Lopputulemana tutkimuksesta voidaan todeta, että se oli tarpeellinen avaamaan moniammatillisen yhteistyön tilaa ja herättelemään aktivoitumista sen kehittämiseen ja työtapojen vakiinnuttamiseen palvelujärjestelmässä.

Tutkimus osoittaa myös jatkotutkimuksen tarpeita. Erityisen kiinnostavaa olisi tarkastella moniammatillista yhteistyötä asiakkaiden ja perheiden näkökulmasta sekä selvittää, miten yhteistyö vaikuttaa kokemuksiin tuen laadusta, osallisuudesta ja luottamuksesta palvelujärjestelmää kohtaan. Asiakkaiden näkökulma täydentäisi tässä tutkimuksessa esiin tullutta ammattilaisten kokemustietoa ja auttaisi arvioimaan, näyttäytyykö moniammatillinen yhteistyö perheille palveluiden selkeytymisenä vai mahdollisesti myös kuormittavana monitoimijaisuutena. Lisäksi jatkotutkimuksessa olisi tärkeää tarkastella konkreettisia ja toimivia yhteistyömalleja, jotka tukevat yhteistyön systemaattista toteutumista eri hyvinvointialueilla. Tällainen tutkimus voisi tuottaa tietoa siitä, millaiset rakenteet, käytännöt ja työvälineet todella edistävät lastensuojelun ja neuvolan välistä yhteistyötä ja miten niitä voidaan juurruttaa osaksi arjen palveluprosesseja.

Jälkikirjoitus: Tekoälyn käyttö tässä pro gradu -tutkielmassa

Tämän tutkielman laatimisessa hyödynnettiin tekoälyavusteisia sovelluksia tutkimusprosessin tukena. Käytössä olivat Perplexity- ja ChatGPT-sovellukset, joita hyödynnettiin tutkimuksen suunnitteluvaiheessa ja tekstin kielellisessä tarkastelussa. Tekoälyä ei käytetty tutkimusaineiston tuottamiseen, analysointiin eikä tutkimustulosten muodostamiseen tai muuhun sellaiseen. Vastuu kaikista tutkimuksellisista ratkaisuksista, tulkinnoista ja lopullisesta tekstistä on ollut tutkijalla.

Tutkimuksen alkuvaiheessa tekoälyä käytettiin tiedonhaun tukena. Ensin tutkimukseen liittyviä lähteitä ja artikkeleita etsittiin tavanomaisista tietokannoista ja hakupalveluista, kuten LUC Finna, HH Finna ja Google Scholarista. Tämän jälkeen Perplexity-sovellusta hyödynnettiin alustavana apuvälineenä tutkimusartikkelien sisältöjen kartoittamisessa tutkimuksen näkökulmasta. Sovelluksen avulla oli mahdollista hahmottaa nopeasti, mitkä lähteet sopivat tutkimusaiheeseen ja mitkä olivat vähemmän relevantteja. Näin varsinaiseen lähdekirjallisuuteen perehtyminen voitiin kohdentaa tarkoituksenmukaisesti. Kaikki tutkimukseen valitut lähteet on arvioitu ja luettu myös itsenäisesti.

ChatGPT-sovellusta hyödynnettiin tekstin muotoilun ja viimeistelyn tukena. Sovelluksella tarkistettiin yksittäisten lauserakenteiden selkeyttä ja kielellistä sujuvuutta. Lisäksi sitä käytettiin tunnistamaan mahdollisia toistoja tai päällekkäisyyksiä teoreettista taustaa viimeisteltäessä. Tekoälyn tuottamat ehdotukset toimivat kirjoittamisen tukena, mutta kaikki muutokset tehtiin kriittisesti tutkijan harkinnalla ja omasta toimesta.

Tekoälyn käyttö nähtiin tässä tutkielmassa työskentelyä tehostavana apuvälineenä, ei itsenäisenä tiedontuottajana. Sen hyödyntäminen tuki tutkimusprosessin sujuvuutta erityisesti tiedonhaussa ja tutkimusraportin viimeistelyvaiheessa tekstin kielenhuollossa. Tutkimuksen tieteellinen vastuu, sisällöllinen tuottaminen ja valta ovat säilyneet tutkijalla.

Lähteet

- Alin, Minna & Kaittila, Anniina & Leinonen, Leena (2024) Moniammatillisen yhteistyön muodot lasten, nuorten ja perheiden palveluissa. Teoksessa Johanna Kiili, Anne-Mari Jaakola, Merja Anis, Tuuli Lamponen & Elina Stenvall (toim.) Lapsiperheiden ja lastensuojelun sosiaalityö. Helsinki: Gaudeamus, 37–54.
- Bardy, Marjatta toim. (2013) Lastensuojelun ytimissä. 4. uudistettu painos. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Bardy, Marjatta & Heino, Tarja (2013) Katsaus lastensuojelun toimintaympäristöihin: paniikista toivoon ja näköalat auki. Teoksessa Marjatta Bardy (toim.) Lastensuojelun ytimissä. 4. uudistettu painos. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 13–47.
- Civil, Tiina & Abrahamsson, Outi & Mäki-Fossi, Satu & Miettunen, Nanna (toim.) (2019) Systeeminen lastensuojelu monitoimijaisuuden ja osallisuuden varmistavana verkostotyönä. Työpaperi 34/2019. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- D’Amour, Danielle & Ferrada-Videla, Marcela & San Martín Rodríguez, Leticia & Beaulieu, Marie-Dominique (2005). The conceptual basis for interprofessional collaboration: Core concepts and theoretical frameworks. *Journal of Interprofessional Care* 19 (1), 116–131. <https://doi.org/10.1080/13561820500082529>.
- Engeström, Yrjö (1995) Kehittävä työntutkimus. Helsinki: Hallinnon kehittämiskeskus.
- Engeström, Yrjö (2004) Ekspansiivinen oppiminen ja yhteiskehittely työssä. Tampere: Vastapaino.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha (2008) Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 8. painos. Jyväskylä: Vastapaino.
- Euroopan Unioni (2016) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus). <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj/fin>.
- Hakulinen-Viitanen, Tuovi & Pelkonen, Marjaana & Haapakorva, Arja toim. (2005) Äitiys- ja lastenneuvolatyö Suomessa. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 22. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Halme, Nina & Perälä, Marja-Leena & Laaksonen, Camilla (2010) Yhteistyöinterventtioiden vaikuttavuus lapsiperhepalveluissa. Järjestelmällinen katsaus. Raportti 10/2010. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Helminen, Jari (2017) Yhdessä tekeminen monialaisuuden ja moniammatillisuuden syventäjänä. Teoksessa Jari Helminen toim. (2017) Asiakkaan moniammatillinen ohjaus sosiaali- ja terveydenhuollossa. Helsinki: Edita, 14–31.

- Heino, Tarja (2008) Lastensuojelun avohuolto ja perhetyö: kehitys, nykytila, haasteet ja kehittämisehdotukset. Selvitys Lastensuojelun kehittämisohjelmalle. Työpaperi 9/2008. Helsinki: Stakes (nyk. THL).
- Heinonen, Hanna (2016) Lastensuojelu ja lapsen etu. Teoksessa Maritta Törrönen, Kaija Hänninen, Päivi Jouttimäki, Tiina Lehto-Lundén, Petra Salovaara & Minna Veistilä toim. (2016) Vastavuoroinen sosiaalityö. Helsinki: Gaudeamus, 243–260.
- Heinonen, Eveliina & Hirschovits-Gerz, Tanja & Kaartinen, Kirsi & Kalela, Niina & Lindberg, Päivi & Martikainen, Anne & Pyhäjoki, Jukka (2026) Yhteisten asiakkaiden parhaaksi – lastensuojelun, mielenterveystyön ja päihdetyön systeeminen yhdessä tekeminen. Teoksessa Heini Leivo, Johanna Hedman, Tanja Hirschovits-Gerz & Susanna Kalliola toim. (2026) Lastensuojelua yhdessä kehittäen. Kansallisen verkoston näkökulmia ja ratkaisuja vuosien 2024–2025 työskentelyn perusteella. Työpaperi 2/2026. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos, 51–74.
- Hietamäki Johanna & Kuusinen Veera & Pursi Katarina & Rajala Rika (2017) Lastensuojeluilmoitusprosessi moniammatillisen yhteistyön näkökulmasta. Yhteiskuntapolitiikka 82 (4), 417–429. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135193/YP1704_Hietamakiym.pdf. Luettu 4.11.2025.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena (2009) Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Isoherranen, Kaarina (2008) Toiminnan arviointi ja kehittäminen. Teoksessa Kaarina Isoherranen, Leena Rekola & Raija Nurminen toim. (2008) Enemmän yhdessä – moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY, 161–172.
- Isoherranen, Kaarina (2012) Uhka vai mahdollisuus – moniammatillista yhteistyötä kehittämässä. Sosiaalitieteiden laitoksen julkaisuja 2012:18. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Kallinen, Kati & Miettinen, Janissa & Hietamäki, Johanna & Vornanen, Riitta (2025) Lastensuojelun rajaaminen lastensuojelun asiakastyön kehittämisen ytimessä. Janus 33 (2), 208–224. <https://doi.org/10.30668/janus.141587>.
- Kekoni, Taru & Mönkkönen, Kaarina & Hyvärinen, Marja-Leena & Pakarinen, Eine (2024) Vuorovaikutus työelämässä. Kuinka edistää yhteistyötaitoja. Helsinki: Gaudeamus.
- Kiili, Johanna & Jaakola, Anne-Mari & Anis, Merja & Lamponen, Tuuli & Stenvall, Elina toim. (2024) Lapsiperheiden ja lastensuojelun sosiaalityö. Helsinki: Gaudeamus.
- Kiviniemi, Kari (2018) Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Raine Valli toim. (2018) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Jyväskylä: PS-kustannus, 73–87.
- Lamponen, Tuuli & Aarnio, Noora (2024) Social workers' assessment of a child's need for services as 'craftwork' practice. Journal of Social Work Practice 38 (2), 129–142. <https://doi.org/10.1080/02650533.2024.2302603>.

Lapin yliopisto (2026) Eettiset periaatteet ja ennakkoarviointi. <https://ulapland.fi/tutkimus/vastuullinen-tutkimus/eettiset-periaatteet-ja-ennakkoarviointi/>. Luettu 1.4.2026.

Lastensuojelulaki 417/2007 (LsL)

Munro, Eileen (2011) The Munro Review of Child Protection: Final Report. A child-centred system. <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7b455ee5274a34770ea939/Munro-Review.pdf>.

Mäkinen, Olli (2006) Tutkimusetiikan abc. Helsinki: Tammi.

Mönkkönen, Kaarina (2018) Vuorovaikutus asiakastyössä. Asiakkaan kohtaaminen sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Gaudeamus.

Mönkkönen, Kaarina & Kekoni, Taru (2020) Monitoimijaisuus työntekijän voimavarana ja haasteena. Teoksessa Anneli Hujala & Helena Taskinen toim. (2020) Uudistuva sosiaali- ja terveysala. Tampere: Tampere University Press, 215–240.

Mönkkönen, Kaarina & Niiranen, Vuokko (2021) Moniammatillinen yhteistyö asiakasturvallisuuden lähtökohtana. Teoksessa Taina Kurki, Virpi Jylhä & Taru Kekoni toim. (2021) Asiakasturvallisuus sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Gaudeamus, 51–62.

Niiranen, Vuokko (2018) Moniammatillisten verkostojen johtaminen. Teoksessa Sari Risänen & Johanna Lammintakanen toim. (2018) Sosiaali- ja terveysjohtaminen. 3.–4. painos. Helsinki: Sanoma Pro, 129–146.

Paavola, Auli & Honkavaara, Pirjo & Muuronen, Kaisu & Mäkinen, Päivi & Tolonen, Mervi & Varsa, Marjo (2010) Ehkäisevän lastensuojelun kirjava todellisuus. Lastensuojelulain vaikutukset eri ammattiryhmien toimintatapoihin: Mikä toimii, mikä takkuu, mitä pitäisi kehittää? Helsinki: Lastensuojelun Keskusliitto. https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/Ehkaisevan_lastensuojelun_kirjava_todellisuus.pdf. Luettu 3.11.2025.

Perustuslaki 731/1999 (PL)

Pillow, Wanda (2003) Confession, catharsis, or cure? Rethinking the uses of reflexivity as methodological power in qualitative research. *International Journal of Qualitative Studies in Education* 16 (2), 175–196, DOI: 10.1080/0951839032000060635.

Ranta, Ritva (2021) Kehittyvä työyhteisö. Uudistettu painos. Helsinki: Suomen yrityskirjat.

Ristikari, Tiina & Keski-Säntti, Markus & Sutela, Elina & Haapakorva, Pasi & Kiilakoski, Tomi & Pekkarinen, Elina & Kääriälä, Antti & Aaltonen, Mikko & Huotari, Tiina & Merikukka, Marko & Salo, Jarmo & Juutinen, Aapo & Pesonen-Smith, Anna & Gissler, Mika (2018) Suomi lasten kasvu ympäristönä. Kahdeksantoista vuoden seuranta vuonna 1997 syntyneistä. Raportti 7/2018. Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos.

- Ritala-Koskinen, Aino & Räsänen, Jenni-Mari & Salo, Arttu (2025) Integroituvat ammatilliset käytännöt tutkimuksen ympäristönä. Teoksessa Aino Ritala-Koskinen, Jenni-Mari Räsänen & Arttu Salo toim. (2025) Sosiaalityö ja sote-integraatio. Tampere: Tampere University Press, 9–15.
- Ruusuvuori, Johanna (2010) Litteroijan muistilista. Teoksessa Johanna Ruusuvuori, Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen toim. (2010) Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino, 424–431.
- Ruusuvuori, Johanna & Nikander, Pirjo & Hyvärinen, Matti (2010) Haastattelun analyysin vaiheet. Teoksessa Johanna Ruusuvuori, Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen toim. (2010) Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino, 9–36.
- Saastamoinen, Kati (2016) Lapsen suojele. Viranomaisten ja muiden toimijoiden välisenä yhteistyönä. Helsinki: Edita.
- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 (SHL)
- Terveystenhuoltolaki 1326/2010 (TervHL)
- Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL (2023) Lastensuojelun käsikirja. Sijaishuollon muodot. <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijais-huolto/sijais-huollon-muodot>. Luettu 2.5.2026.
- Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL (2025). Lastenneuvola. <https://thl.fi/aiheet/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/aitiys-ja-lastenneuvola/lastenneuvola>. Luettu 8.11.2025
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2018) Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos, ensipainos 2002. Helsinki: Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta TENK (2019) Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakkoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakkoarvioinnin_ohje_2019.pdf. Luettu 5.1.2026.
- Unicef (2025) YK Lapsen oikeuksien sopimus. <https://www.unicef.fi/tyomme/lapsen-oikeudet/lapsen-oikeuksien-sopimus/lapsen-oikeuksien-sopimuksen-koko-teksti/>. Luettu 8.11.2025.
- Valtonen, Anu & Viitanen, Meiju (2020) Ryhmäkeskustelut laadullisena tutkimusmenetelmänä. Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti (toim.) 2020 Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus, 118–130.
- Vilkka, Hanna (2025) Tutki ja kehitä. Jyväskylä: Santalahti-kustannus.
- Virkkunen, Jaakko & Engeström, Yrjö & Helle, Merja & Pihlaja, Juha & Poikela, Ritva (1997) Muutoslaboratorio työn uudistamisen välineenä. Teoksessa Pekka Sallila & Jukka Tuomisto toim. (1997) Työn muutos ja oppiminen. Helsinki: BTJ Kirjasto-palvelu, 77–103.

Liitteet

Liite 1. Haastattelun runko ja kysymykset

Liite 2. Kutsu ja saate tutkimukseen

Liite 3. Tietosuoja ja suostumus osallistua tutkimushaastatteluun

LIITE 1

Haastattelun runko ja kysymykset

1. Tausta ja rooli
 - Kerro lyhyesti roolistasi ja työkokemuksestasi lastensuojelussa / lastenneuvolassa.
2. Yhteistyön kuvaus
 - Kuvaile, miten moniammatillinen yhteistyö ja vuorovaikutus toimivat lastensuojelun ja lastenneuvolan välillä omassa työssäsi.
 - Millaisissa tilanteissa moniammatillinen yhteistyö lastensuojelun ja lastenneuvolan välillä on tarpeen ja ajankohtaista tai sen merkitys korostuu?
 - Millaisena koet oman ja eri toimijoiden roolit ja vastuunjaon moniammatillisessa yhteistyössä lastensuojelun / lastenneuvolan kanssa?
3. Yhteistyön toimivuus ja haasteet
 - Millaisia kokemuksia sinulle on jäänyt erityisesti mieleen moniammatillisesta yhteistyöstä lastensuojelun ja lastenneuvolan välillä? (Onnistumiset tai vaikeat tilanteet, kuvaamatta mitään tunnistettavaa tapausta.)
 - Mitä konkreettisia esteitä tai haasteita kohtaat moniammatillisessa yhteistyössä?
 - Millaisia eettisiä kysymyksiä yhteistyöhön liittyy?
4. Yhteistyön vaikutukset ja kehittämistarpeet
 - Miten lastensuojelun ja lastenneuvolan moniammatillinen yhteistyö mielestäsi vaikuttaa lapsen ja perheen saamaan tukeen ja palveluihin?
 - Jos saisit mahdollisuuden muuttaa yhden asian moniammatillisessa yhteistyössä, mikä se olisi ja miksi?
 - Mitkä rakenteet tai organisaation käytännöt tukevat yhteistyötä ja miten niitä voisi kehittää?
5. Loppukysymys
 - Onko jotain, mitä emme ole käsitelleet tai haluaisit vielä korostaa lastensuojelun ja lastenneuvolan moniammatillisessa yhteistyössä?

LIITE 2

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Kutsu ja saate tutkimukseen

Hyvä vastaanottaja,

Olen sosiaalityön maisteriopiskelija Reeta Hintsala Lapin yliopistosta ja teen pro gradu -tutkielmaa, joka käsittelee lastensuojelun sosiaalityön ja lastenneuvolan välistä moniammatillista yhteistyötä. Tutkimuksen tavoitteena on lisätä ymmärrystä siitä, miten yhteistyö toimii käytännössä näiden ammattiryhmien välillä, millaisia vahvuuksia ja haasteita siinä ilmenee, ja miten sitä voidaan kehittää lapsen ja perheen hyvinvoinnin näkökulmasta.

Tutkimukseen toivotaan osallistujiksi *lastensuojelun sosiaalityöntekijöitä* (yhteensä 6 henkilöä) ja *lastenneuvolan terveydenhoitajia* (yhteensä 2–6 henkilöä), jotka ovat työskennelleet yhteistyössä lapsiperheiden asioissa. Haastattelu toteutetaan kolmessa fokusryhmässä, joihin kuhunkin osallistuu kaksi lastensuojelun sosiaalityöntekijää ja kaksi lastenneuvolan terveydenhoitajaa. Vaihtoehtoisesti haastattelu toteutetaan yhtenä moniammatillisena ryhmähaastatteluna (kaksi sosiaalityöntekijää ja kaksi terveydenhoitajaa) ja neljänä lastensuojelun sosiaalityöntekijän yksilöhaastatteluna.

Haastattelun alussa käydään lyhyesti läpi tutkimusinformaatio, minkä jälkeen itse haastattelu kestää noin yhden tunnin. Haastattelu toteutetaan etäyhteydellä Teams-alustalla, jotta osallistuminen olisi mahdollisimman vaivatonta työarkeen näkökulmasta. Haastattelu on puolistrukturoitu keskustelunomainen teemahaastattelu, jossa keskustellaan moniammatillisesta yhteistyöstä yleisellä tasolla, ilman tunnistettavia asiakastapauksia. Osallistujien näkemykset ja kokemukset ovat tutkimuksen kannalta arvokkaita, sillä ne auttavat ymmärtämään, miten lastensuojelun ja lastenneuvolan moniammatillinen yhteistyö toteutuu ja millä tavoin sitä voidaan kehittää toimivammaksi.

Haastattelu tallennetaan Teams-alustalla ja litteroidaan sen jälkeen, missä yhteydessä samalla poistetaan ja anonymisoidaan kaikki henkilötiedot. Haastatteluissa ei kerätä arkaluonteisia henkilötietoja. Kaikki aineisto käsitellään luottamuksellisesti, eikä yksittäisiä henkilöitä tai työpaikkoja voi tunnistaa tutkimusraportista. Aineisto säilytetään tietoturvallisesti vain tutkimuksen ajan, jonka jälkeen se tuhotaan asianmukaisesti. Osallistuminen on vapaaehtoista, ja osallistuja voi keskeyttää osallistumisensa milloin tahansa ilman perusteluja. Tutkimus noudattaa Lapin yliopiston tutkimuseettisiä ohjeita.

Tutkimuksen toteuttaja ja yhteystiedot

Pro gradu -tutkielma, sosiaalityö, Lapin Yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Reeta Hintsala, sosiaalityön maisteriopiskelija ·

Ohjaaja Enni Mikkonen, yliopistonlehtori ·

Jos olet kiinnostunut osallistumaan haastatteluun tai haluat lisätietoja tutkimuksesta, ole yhteydessä tutkijaan sähköpostitse. Vastaan mielelläni kysymyksiin ja kerron tarkemmin käytännön järjestelyistä.

Lämmin kiitos, että harkitset osallistumista tutkimukseen. Osallistumisesi tarjoaa arvokasta tietoa lastensuojelun ja lastenneuvolan yhteistyöstä ja sen kehittämismahdollisuuksista tukemaan lapsiperheiden hyvinvointia.

Ystävällisin terveisin,

Reeta Hintsala

Sosiaalityön maisteriopiskelija, Lapin yliopisto

LIITE 3

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Tietosuoja ja suostumus osallistua tutkimushaastatteluun

Hyvä haastatteluun osallistuva,

Olen sosiaalityön maisteriopiskelija Reeta Hintsala Lapin yliopistosta ja teen pro gradu -tutkielmaa lastensuojelun sosiaalityön ja lastenneuvolan välisestä moniammatillisesta yhteistyöstä. Tutkimuksen tavoitteena on lisätä ymmärrystä siitä, miten yhteistyö toimii käytännössä, millaisia vahvuuksia ja haasteita siihen liittyy ja miten sitä voidaan kehittää lapsen ja perheen hyvinvoinnin näkökulmasta. Haastattelun tutkimusta varten lastensuojelun sosiaalityöntekijöitä ja lastenneuvolan terveydenhoitajia moniammatillisissa pienryhmissä ja vaihtoehtoisesti yhtä moniammatillista pienryhmää ja yksilöllisesti neljää lastensuojelun sosiaalityöntekijää.

Osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista. Voit keskeyttää osallistumisesi tai perua suostumuksesi milloin tahansa ilman perusteluja ja ilman, että siitä aiheutuu sinulle haittaa. Haastattelussa kerrotut asiat eivät vaikuta asemaasi työelämässä. Tutkimuksen tarkoituksena ei ole arvioida yksittäisten työntekijöiden toimintaa, vaan ymmärtää, miten moniammatillinen yhteistyö lastensuojelun ja lastenneuvolan välillä näyttäytyy työntekijöiden kokemana ja millaisia ajatuksia yhteistyön kehittämisestä herää.

Haastattelu nauhoitetaan ja litteroidaan (kirjoitetaan tekstiksi) tutkimusaineistoksi. Sinulta kysytään vain tutkimuksen kannalta olennaisia asioita, eikä sinua tai asiakkaitasi yksilöiviä tietoja kerätä. Voit halutessasi kieltäytyä vastaa-
masta yksittäisiin kysymyksiin. Pienryhmähaastatteluihin osallistuvilta edellytetään kaikkien osallistujien henkilötietojen salassapitoa tietosuojan mukaisesti. Allekirjoittamalla tämän suostumuksen sitoudut noudattamaan tätä salassapitoa.

Aineisto säilytetään tutkijan henkilökohtaisella, salasanalla suojatulla tietokoneella ja varmuuskopiona salasanalla suojatulla muistikortilla, joihin muilla ei ole pääsyä. Litteroidusta aineistosta poistetaan tunnistetiedot, eikä vastaa-
jaa voi tunnistaa valmiista tutkimuksesta. Aineisto tuhoetaan laitteilta tutkimuksen päätyttyä. Tutkimuksen tulokset raportoidaan pro gradu -tutkielmassa, jonka tavoitteena on valmistua kesään 2026 mennessä.

Kiitos osallistumisestasi tutkimukseen!

☐ Annan suostumukseni osallistumiseeni haastatteluun ja haastatteluaineiston käyttöön.

☐ Pienryhmähaastattelu ☐ Yksilöhaastattelu

☐ Sitoudun noudattamaan salassapitoedellytystä pienryhmähaastattelussa ilmenevien henkilötietojen osalta.

Paikka ja päivämäärä

Osallistujan allekirjoitus ja nimenselvennös

Tutkijan allekirjoitus ja nimenselvennös

Reeta Hintsala, Sosiaalityön maisteriopiskelija, Lapin yliopisto